

**ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΔΠΜΣ)
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΓΙΑ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥΣ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΟΔΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ, ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΓΙΑ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ - Α**

**Φοιτήτρια : ΦΙΛΟΘΕΗ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΚΗ mto 131
Επιβλέπων Καθηγητής: ΔΡ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΑΡΑΠΙΔΑΚΗΣ**

Ηράκλειο, Ιούλιος 2021

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	4
Κεφάλαιο 1° Βασικές έννοιες της σύναψης συμβάσεων δημοσίων έργων	6
1.1 Εισαγωγή.....	6
1.2 Βασικά χαρακτηριστικά των έργων	8
1.3 Η έννοια της Διοίκησης – Διαχείρισης στη Σύναψη Συμβάσεων Δημοσίων Έργων.....	9
1.4 Εμπλεκόμενοι φορείς και πρόσωπα στην προώθηση των δημοσίων έργων.....	12
1.5 Θεσμικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων έργων.....	14
1.6 Η έννοια της σύμβασης και η διοικητική σύμβαση δημοσίου έργου	15
1.7 Οι αρχές που διέπουν τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων έργων.....	17
Κεφάλαιο 2° Νομικό Πλαίσιο για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων - προμήθειες, υπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένων μελετών) και συμβάσεις έργων στην Ελλάδα ...	19
2.1 Η έννοια της δημόσιας σύμβασης.....	19
2.2 Φορείς δημόσιων συμβάσεων	25
2.2.1. Αναθέτουσες αρχές - Αναθέτοντες φορείς.....	25
2.2.2. Οικονομικοί φορείς	26
2.2.3. Γενικές αρχές	27
2.2.4. Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)	29
2.2.5. Διαδικασίες Δημοσίων Συμβάσεων.....	30
2.2.5.1. Ανοικτή διαδικασία	31
2.2.5.2. Κλειστή Διαδικασία	32
2.2.5.3. Σύμπραξη καινοτομίας (άρθρο 31 του Ν.4412/16).....	33
2.2.5.4. Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση (άρθρο 29 του Ν.4412/16).....	36
2.2.5.5. Ανταγωνιστικός διάλογος.....	39
2.2.5.6 Διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση (άρθρο 32 Ν.4412/2016)	42
2.2.5.7. Απευθείας ανάθεση	45
2.2.5.8. Συνοπτικός διαγωνισμός	48
2.3 Νομικές συνέπειες του υποχρεωτικού χαρακτήρα της νομοθεσίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων – Υποχρεωτικός έλεγχος των δημοσίων συμβάσεων από τη δικαστική αρχή.....	49

Κεφάλαιο 3° Κριτήρια ποιοτικής επιλογής	52
3.1 Λόγοι αποκλεισμού.....	52
3.2 Αποκλεισμός οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις	53
3.3 Κριτήρια επιλογής.....	54
3.4 Κύριοι όροι σύμβασης στις δημόσιες συμβάσεις	58
Κεφάλαιο 4° Ανάθεση συμβάσεων	60
4.1 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης	60
4.2 Ισότιμες και ισοδύναμες προσφορές	63
4.3 Προσφορές και αιτήσεις συμμετοχής.....	63
4.3.1. Περιεχόμενο προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής.....	63
4.3.2. Περιεχόμενο φακέλου «Τεχνική Προσφορά»	64
4.3.3. Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών	64
Κεφάλαιο 5° Ανάλυση Κινδύνων	67
5.1 Ποιοτική Ανάλυση Κινδύνων	68
5.2 Ποσοτική Ανάλυση Κινδύνων	69
5.3 Αντιμετώπιση Κινδύνων.....	73
5.4 Παρακολούθηση Κινδύνων.....	74
5.5 Διαχείριση Κινδύνων Στα Τεχνικά Έργα.....	76
Επίλογος	78
Βιβλιογραφία	79

Περίληψη

Κατά την προετοιμασία και την υλοποίηση δημόσιων έργων, ιδίως στο πλαίσιο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων για μια επενδυτική επιλογή, η δημόσια αναθέτουσα αρχή αντιμετωπίζει το πρόβλημα της επιλογής της βέλτιστης επενδυτικής επιλογής. Αυτές είναι περιπτώσεις όπου είναι απαραίτητο να συγκριθούν διαφορετικά διαθέσιμα μοντέλα προμηθειών και διάφορες διαθέσιμες επιλογές χρηματοδότησης καθώς και άλλοι παράγοντες. Η απόφαση επιλογής της βέλτιστης επενδυτικής επιλογής είναι πιο περίπλοκη εάν η απόφαση λαμβάνεται βάσει κριτηρίων. Η σημασία των συγκεκριμένων κριτηρίων θα εξαρτηθεί από πολλούς παράγοντες όπως οικονομικοί, χρηματοοικονομικοί, φορολογικοί, πολιτικοί και άλλοι.

Εκτός από τεχνικά ζητήματα, το νομικό πλαίσιο και η πληθώρα χρηματοοικονομικών επιλογών καθιστούν το πλαίσιο ενός έργου ολοένα και πιο δύσκολο να είναι αποδοτικό για όλους τους ενδιαφερόμενους. Οι ομάδες συμφερόντων συχνά καθιστούν αδύνατη την υλοποίηση του έργου, εάν δεν έχουν κατοχυρωθεί τα περισσότερα συμφέροντα. Οι προμηθευτές πιέζουν συχνά την ανάπτυξη και την υλοποίηση έργων δημόσιας υποδομής. Λειτουργούν σε μια πολύ ανταγωνιστική αγορά και είναι πρόθυμοι να εκμεταλλευτούν κάθε δυνατό πλεονέκτημα της αγοράς.

Ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια που σχετίζονται με την έλλειψη δημοσίων επενδύσεων είναι το ζήτημα της φορολογίας. Μετά την τελευταία οικονομική κρίση, τα δημόσια ελλείμματα και το χρέος αυξήθηκαν σε πολλές χώρες και αυτό ήταν επακόλουθο, κατά τη διάρκεια της ανάκαμψης, για πολλές χώρες που ανέλαβαν προσπάθειες δημοσιονομικής εξυγίανσης προκειμένου να προετοιμαστούν για μια πιθανή νέα περίοδο ύφεσης. Όλα αυτά καθιστούν ιδιαίτερα σημαντική την ανάλυση των κινδύνων που υπάρχουν στην λήψη μίας απόφασης για δημόσιες επενδύσεις.

Summary

During the preparation and implementation of public works, particularly in the context of the decision-making process for an investment option, the contracting authority faces the problem of choosing the best investment option. These are cases where it is necessary to compare different available procurement models and different available financing options as well as other factors. The decision to choose the best investment option is more complicated if the decision is made based on criteria. The importance of these criteria depends on many factors such as economic, financial, fiscal, political and others.

Apart from technical issues, the legal framework and the plethora of financial options make the framework of a project increasingly difficult to be cost-effective for all stakeholders. Stakeholders often make it impossible to carry out the project if most of the interests have not been secured. Suppliers often push for the development and implementation of public infrastructure projects. They operate in a very competitive market and are willing to take advantage of every possible market advantage.

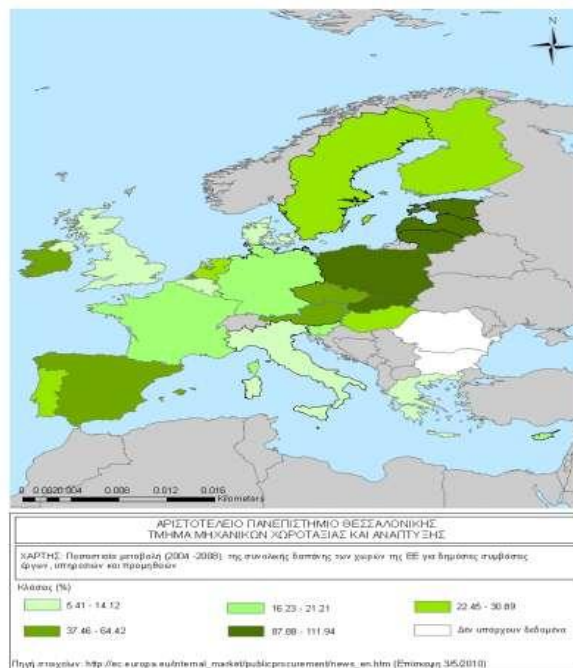
One of the major obstacles related to the lack of public investment is the issue of taxation. Following the recent economic crisis, government deficits and debt have risen in many countries, and this has been a consequence, during the recovery, for many countries that have undertaken fiscal consolidation efforts to prepare for a possible new period of recession. All this makes it particularly important to analyze the risks involved in making a public investment decision.

Κεφάλαιο 1: Βασικές έννοιες της σύναψης συμβάσεων δημοσίων έργων

1.1 Εισαγωγή

Τα δημόσια έργα συμβάλουν στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας. Τα έργα αυτά βελτιώνουν την ποιότητα ζωής του λαού, προωθούν την ισόρροπη χωρική ανάπτυξη, δημιουργούν νέες θέσεις απασχόλησης (προσωρινές/μόνιμες), υποστηρίζουν την εθνική άμυνα και ασφάλεια, βελτιώνουν την ελκυστικότητα των περιφερειών και γενικότερα υποστηρίζουν την ανταγωνιστικότητα ενός κράτους στον διεθνή χώρο.

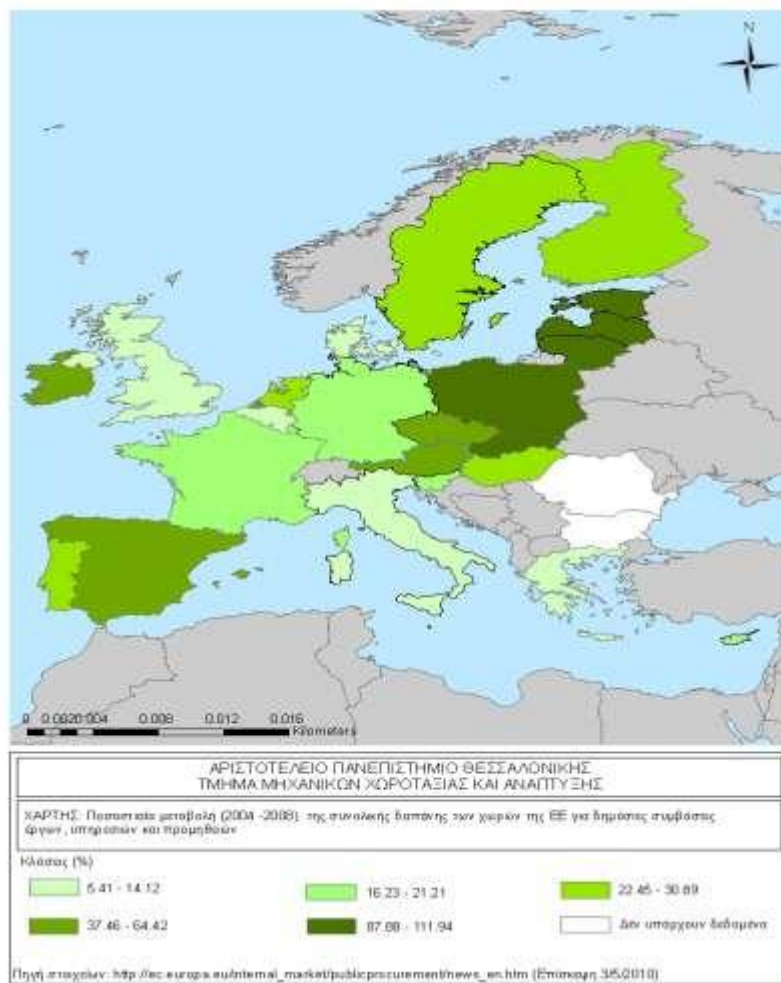
Από τα στοιχεία της Eurostat προκύπτει ότι η Ελλάδα κατατάσσεται στις τελευταίες θέσεις μεταξύ των 27 χωρών της ΕΕ ως προς το ποσοστό επί του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) που αφορά τις προκηρύξεις δημοσίων συμβάσεων που δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Χάρτης 1.1: Αξία προκηρύξεων δημοσίων συμβάσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ

Πηγή: Eurostat

Η ίδια κατάσταση παρατηρείται και από την απεικόνιση του δείκτη που αφορά την ποσοστιαία μεταβολή από το 2004 μέχρι το 2008 στις δαπάνες που αφορούν δημόσιες συμβάσεις έργων, υπηρεσιών και προμηθειών. Από την μελέτη αυτών των δεικτών θα μπορούσε να πει κανείς ότι οι δημόσιες επενδύσεις στην Ελλάδα είναι περιορισμένες σε σχέση με αυτές που πραγματοποιούνται στην πλειοψηφία των κρατών/μελών της ΕΕ.

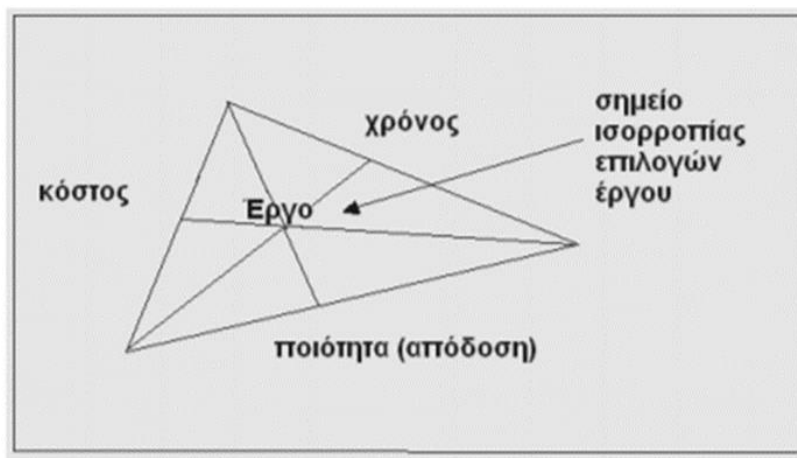
Χάρτης 1.2: Ποσοστιαία μεταβολή της συνολικής δαπάνης των χωρών της ΕΕ για δημόσιες συμβάσεις έργων, υπηρεσιών και προμηθειών.

Πηγή: Eurostat

1.2 Βασικά χαρακτηριστικά των έργων

Γενικά, ως έργο ορίζεται «μια χρονικά περιορισμένη προσπάθεια που αναλαμβάνεται για την δημιουργία ενός μοναδικού προϊόντος, υπηρεσίας ή αποτελέσματος» (Oladimeji & Olusegun, 2018). Πιο συγκεκριμένα, κάθε τεχνικό έργο έχει πεπερασμένη χρονική διάρκεια και είναι μοναδικό στο είδος του, πράγμα που σημαίνει ότι δεν μπορούν να αναπαραχθούν με πλήρη ακρίβεια τα αποτελέσματα που προκύπτουν από ένα έργο σε κάποιο επόμενο.

Στόχος κάθε έργου είναι η ικανοποίηση των έγκυρων απαιτήσεων των πελατών για τους οποίους προορίζεται. Οι πελάτες της κατασκευαστικής βιομηχανίας ενδιαφέρονται πρωτίστως για την ποιότητα, το χρόνο και το κόστος. Επομένως για να καταστεί επιτυχές ένα έργο θα πρέπει οι τρεις αυτοί παράμετροι να εξισορροπηθούν. Η εξισορρόπηση αυτή προϋποθέτει την αναγνώριση των σχέσεων αλληλεξάρτησης που υφίστανται μεταξύ αυτών. Προς αυτήν την κατεύθυνση τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για την διαχείριση του έργου αφού αρχικά κατανοήσουν οι ίδιοι τη σημαντικότητα αυτών των σχέσεων αλληλεξάρτησης στην συνέχεια θα πρέπει να την γνωστοποιήσουν σε όλη την ομάδα εκτέλεσης του έργου έτσι ώστε να υπάρχει ένας ενιαίος αντικειμενικός στόχος με επίκεντρο τον πελάτη (Oyegiro et al., 2019).

Σχήμα 1.1: Σχηματική αναπαράσταση της σχέσης: «κόστος - χρόνος - ποιότητα»

Ανάλογα με την νομική ταυτότητα του κυρίου ή του ιδιοκτήτη τους, τα τεχνικά έργα διακρίνονται σε δημόσια και ιδιωτικά:

- Στα ιδιωτικά έργα οι ιδιοκτήτες του έργου μπορεί να είναι ιδιώτες, οργανισμοί, τράπεζες και λουπές επιχειρήσεις που δεν ανήκουν στον δημόσιο τομέα. Τα έργα αυτά υλοποιούνται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία μέσω ιδιωτικών συμβάσεων αναλαμβάνουν την κατασκευή του συνόλου ή μέρους του έργου.
- Από την άλλη πλευρά, τα τεχνικά έργα του δημοσίου (εφεξής δημόσια έργα) είναι αυτά που κατασκευάζονται υπό την ευθύνη του δημοσίου, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (ΝΠΔΔ), τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και τους Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας (ΟΚΩ). Τα έργα αυτά αποτελούν μέρος της περιουσίας του δημοσίου και των φορέων του (Wagner & Morris, 2018).

1.3 Η έννοια της Διοίκησης – Διαχείρισης στη Σύναψη Συμβάσεων Δημοσίων Έργων

Όπως έχει ήδη αναφερθεί αντικειμενικός στόχος κάθε έργου είναι η ικανοποίηση των έγκυρων απαιτήσεων του ιδιοκτήτη του. Στην περίπτωση των δημοσίων έργων στόχος της δημόσιας διοίκησης είναι η παροχή στους πολίτες υποδομών στην χαμηλότερη τιμή και με την καλύτερη ποιότητα. Η Διοίκηση - Διαχείριση Έργου αποτελεί το μέσο για την επίτευξη αυτών των στόχων. Ως Διοίκηση - Διαχείριση Έργου ορίζεται *«η εφαρμογή γνώσεων, δεξιοτήτων, εργαλείων και τεχνικών, έτσι ώστε οι δραστηριότητες του έργου να κατευθύνονται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο προς την ικανοποίηση των αναγκών και των προσδοκιών των παραγόντων του έργου»* (Kerzner, 2017).

Από την άποψη της διεργασίας, η Διοίκηση – Διαχείριση Έργου θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ένα σύστημα αλληλοεπηρεαζόμενων διεργασιών που έχουν ως κύρια επιδίωξη την προαγωγή των αντικειμενικών στόχων – παραμέτρων του

έργου. Οι διεργασίες αυτού του συστήματος συντίθενται από (Meredith, Shafer & Mantel, 2017):

- Τις *διεργασίες εισόδου* οι οποίες περιλαμβάνουν τη συγκέντρωση και την αξιολόγηση των πληροφοριών που σχετίζονται με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις των εμπλεκόμενων φορέων, το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την υλοποίηση του έργου, τις συμφωνίες μεταξύ των εμπλεκόμενων, τις ειδικές συνθήκες του έργου, την πιθανή υπάρχουσα πείρα από προηγούμενα έργα, κλπ.
- Τις *εσωτερικές διεργασίες* οι οποίες αποτελούνται από τις διεργασίες σχεδιασμού όπου καθορίζονται μέσω ενός Σχεδίου Δράσης «Project Plan» οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες των παραγόντων του έργου, τις διεργασίες παραγωγής των όσων τέθηκαν στο Σχέδιο Δράσης διαμέσου του συντονισμού των παραγωγικών συντελεστών και τις διεργασίες κλεισίματος οι οποίες αντιστοιχούν με τις εργασίες που απαιτούνται για την ολοκλήρωση και παράδοση του έργου.
- Τις *εξωτερικές διεργασίες* οι οποίες σχετίζονται έμμεσα με το έργο παρέχοντας τυποποιημένες πρακτικές που χρησιμοποιούνται σε παρόμοια έργα. Η κατηγορία αυτών των διεργασιών αντιπροσωπεύει τις δυνατότητες βιομηχανοποίησης των τεχνικών έργων. Παραδείγματα τέτοιου τύπου διεργασιών αποτελούν η τεχνική Pert, η προσομοίωση, η ανάλυση κόστους/οφέλους, τα προκατασκευασμένα τμήματα τοιχίων από μπετόν αρμέ κλπ.

Σε ότι αφορά τα δημόσια έργα, η σύναψη και η υλοποίηση των δημοσίων συμβάσεων μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα σύστημα, όμοιο με αυτό της Διοίκησης-Διαχείρισης Έργου, το οποίο επιδιώκει την αποτελεσματική σύναψη και διαχείριση της σύμβασης με στόχο την εξασφάλιση του βέλτιστου δημοσίου συμφέροντος. Επομένως, ως Σύναψη Συμβάσεων Δημοσίων Έργων θα μπορούσε να οριστεί η επιστημονική περιοχή της Διοίκησης - Διαχείρισης Έργων, η οποία ασχολείται με τον σχεδιασμό της μεθόδου σύναψης και διαχείρισης της σύμβασης χρησιμοποιώντας τις απαραίτητες νομικές,

οικονομικές και τεχνικές γνώσεις με στόχο την εξασφάλιση του βέλτιστου δημοσίου συμφέροντος.

Σε γενικές γραμμές οι ομάδες των διεργασιών της Σύναψης Συμβάσεων Δημοσίων Έργων είναι (Ancarani, Guccio & Rizzo, 2017):

- Οι *διεργασίες επιλογής του έργου* μέσω των οποίων εντοπίζονται και αποτιμώνται οι κοινωνικές ανάγκες, διαμορφώνονται εναλλακτικά σενάρια για την κατασκευή του έργου και επιλέγεται εκείνο που θα ανταποκρίνεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στις ανάγκες των πολιτών. Επιπλέον, εκπονείται η μελέτη ανάλυσης κόστους-οφέλους, η Μελέτη Σκοπιμότητας και καταρτίζεται το Τεχνικό Δελτίο του Έργου (ΤΔΕ).
- Οι *προ-διαγωνιστικές διεργασίες*, με τις οποίες καθορίζεται η στρατηγική που θα ακολουθηθεί μέσα από τη διατύπωση ποσοτικών στόχων και πολιτικών για την επίτευξη τους. Συγκεκριμένα, στο προ-διαγωνιστικό στάδιο περιλαμβάνεται η ανασκόπηση του αντικειμένου και των στόχων του έργου, ο καθορισμός του τρόπου διεξαγωγής του διαγωνισμού (διαδικασία ανάθεσης), ο προσδιορισμός του συστήματος υποβολής προσφορών και η προετοιμασία των εγγράφων του διαγωνισμού.
- Οι *διαγνωστικές διεργασίες*, οι οποίες σχετίζονται με την δημοσίευση της προκαταρκτικής (για έργα που εμπίπτουν στην κοινοτική νομοθεσία) και της τελικής προκήρυξης, με την διαθεση στους υποψηφίους εργολήπτες των εγγράφων του διαγωνισμού και με την παροχή διευκρινιστικών πληροφοριών επί αυτών.
- Οι *διεργασίες αξιολόγησης των προσφορών και ανάθεσης της σύμβασης*, οι οποίες περιλαμβάνουν την αξιολόγηση των προσφορών που κατατέθηκαν, την επιλογή της προσφοράς που ανταποκρίνεται καλύτερα στους στόχους που έχουν τεθεί, την ενημέρωση των φορέων που συμμετείχαν στον διαγωνισμό σχετικά με το αποτέλεσμα της αξιολόγησης, την πρόσκληση του αναδόχου που αναδείχθηκε από τον διαγωνισμό και την υπογραφή της σύμβασης.

- Οι διεργασίες διαχείρισης της σύμβασης σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους. Σε αυτήν την ομάδα διεργασιών περιλαμβάνεται η παρακολούθηση του έργου, η διαχείριση της σχέσης με την εργοληπτική επιχείρηση που ανέλαβε το έργο, η διαχείριση των αλλαγών στους συμβατικούς όρους, η διαχείριση των πληρωμών προς τον ανάδοχο, η επίλυση των διαφορών μεταξύ του αναδόχου και του φορέα υλοποίησης και η λήξη της σύμβασης.

1.4 Εμπλεκόμενοι φορείς και πρόσωπα στην προώθηση των δημοσίων έργων

➤ Δικαιούχοι

Κύρια επιδίωξη κάθε δημόσιου έργου είναι να παρέχει στο ευρύ κοινό την κατάλληλη υποδομή που θα καλύπτει τις ανάγκες του και θα βελτιώνει το βιοτικό του επίπεδο. Οι πολίτες ως δικαιούχοι έχουν το δικαίωμα να επωφεληθούν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο από το συγκεκριμένο έργο και να συμμετέχουν, στο μέτρο του δυνατού, στην διαδικασία κατάρτισης και υλοποίησης του. Πέρα από τους πολίτες, δικαιούχοι είναι και οι οικονομικοί οργανισμοί των οποίων η δραστηριότητα προϋποθέτει την ύπαρξη του έργου. Για παράδειγμα, το αστικό οδικό δίκτυο, που αποτελεί την απαραίτητη υποδομή για να λειτουργήσει η δημόσια συγκοινωνία με λεωφορεία έχει ως ενδιάμεσους δικαιούχους τους δημόσιους οργανισμούς αστικών συγκοινωνιών.

➤ Κύριος του Έργου

Ο φορέας της δημόσιας διοίκησης που συλλαμβάνει την ιδέα για ένα έργο και είναι υπεύθυνος (συνήθως μετά την υλοποίηση του) να διαχειρίζεται την λειτουργία και την συντήρηση του, καλείται ως κύριος του έργου. Βάσει του άρθρου 3 του Ν. 1418/1984 κύριος του έργου είναι το Δημόσιο ή άλλο ΝΠΔΔ για λογαριασμό του οποίου καταρτίζεται η σύμβαση ή κατασκευάζεται το έργο.

➤ *Αναθέτουσα Αρχή*

Η Αναθέτουσα Αρχή είναι ο κρατικός φορέας που είναι επιφορτισμένος με την διαδικασία σύναψης της δημόσιας σύμβασης έργου. Αναλαμβάνει τη διεξαγωγή της ανταγωνιστικής διαδικασίας με την οποία επιλέγεται ο ανάδοχος του έργου και παρακολουθεί την εξέλιξη και την ολοκλήρωση της σύμβασης. Η αρχή αυτή ταυτίζεται με τον φορέα υλοποίησης όταν διαθέτει τους κατάλληλους πόρους για την υλοποίηση του έργου και με το ιδιοκτήτη του έργου όταν η σύμβαση διεξάγεται για χάρη της.

➤ *Φορέας υλοποίησης*

Ο φορέας κατασκευής είναι η νομική οντότητα του δημοσίου, η οποία ειδικεύεται στη σχεδίαση, στην έναρξη και την παρακολούθηση της υλοποίησης των έργων. Τα δημόσια έργα, ανάλογα με την ιδιαιτερότητα τους και τη γενικότερη περίσταση, είναι δυνατόν να υλοποιηθούν είτε από τους φορείς υλοποίησης του δημοσίου είτε από οικονομικούς οργανισμούς του ιδιωτικού τομέα, πάντα υπό την ευθύνη του δημοσίου φορέα υλοποίησης. Τις περισσότερες φορές οι δημόσιοι φορείς υλοποίησης μπορεί παράλληλα να ταυτίζονται και με τον κύριο του έργου ή την αναθέτουσα αρχή.

Ανάλογα με την διοικητική κλίμακα στην οποία υπάγονται, οι φορείς υλοποίησης κατανέμονται στις παρακάτω κατηγορίες (Savelgen, 2017):

- Ανώνυμες εταιρίες
- Ειδικές Υπηρεσίες Δημοσίων Έργων
- Συνήθεις Δημόσιες Υπηρεσίες
- Διευθύνσεις Δημοσίων Έργων Περιφέρειας
- Τεχνικές Υπηρεσίες ΟΤΑ
- Δημοτικές – Διαδημοτικές Επιχειρήσεις

Τα επιμέρους όργανα ή οι επιμέρους υπηρεσίες του φορέα υλοποίησης είναι (Levin, 2016):

- Η *Προϊστάμενη αρχή*, η οποία είναι υπεύθυνη για την εποπτεία της κατασκευής του έργου και ειδικότερα για την λήψη αποφάσεων σχετικά με τη δυναμική μεταβολή των όρων της σύμβασης.
- Η *Διευθύνουσα υπηρεσία*, η οποία είναι αρμόδια για την παρακολούθηση, τον έλεγχο και τη διοίκηση της κατασκευής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα Διευθύνουσας υπηρεσίας είναι οι τεχνικές υπηρεσίες των δήμων.
- Το *Τεχνικό Συμβούλιο* του φορέα, το οποίο επικυρώνει τη σύμβαση και όλες τις αλλαγές που ενδέχεται να παρουσιαστούν σε αυτήν.

➤ *Φορέας Χρηματοδότησης*

Η έμμεση αλλά ουσιαστική πηγή χρηματοδότησης των δημοσίων έργων είναι οι φορολογούμενοι πολίτες, οι οποίοι μέσα από τους μηχανισμούς φορολόγησης παρέχουν τα απαραίτητα κεφάλαια για τη διενέργεια των δημοσίων έργων. Από την άλλη πλευρά οι θεσμοθετημένες (άμεσες) πηγές χρηματοδότησης είναι το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), τα επιχειρησιακά προγράμματα των κοινοτικών πλαισίων στήριξης (ΕΣΠΑ), η συγχρηματοδότηση του φορέα υλοποίησης μέσω δάνειων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ).

➤ *Ανάδοχος*

Ανάδοχος του έργου είναι ο οικονομικός φορέας στην οποία έχει ανατεθεί μέσω της σύμβασης η κατασκευή του έργου.

1.5 Θεσμικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων έργων

Το σημαντικότερο στοιχείο του θεσμικού πλαισίου που ρυθμίζει την σύναψη των συμβάσεων δημοσίων έργων είναι η εναλλαγή των κανόνων σύναψης ανάλογα με τον προϋπολογισμό του έργου. Για έργα με εκτιμώμενο προϋπολογισμό μεγαλύτερο από το κατώτατο όριο (κατώφλι) που ορίζεται ανά

διετία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ισχύουν οι διατάξεις του κοινοτικού δικαίου όπως αυτές αναγράφονται στην Οδηγία 2004/18/EK (Decarolis, Mattera & Menon, 2020). Ενώ για έργα με εκτιμώμενο προϋπολογισμό μικρότερο από αυτό το ποσό ισχύουν οι διατάξεις των εθνικού δικαίου (Baldi et al., 2016).

Οι κοινοτικές οδηγίες (παράγωγο δίκαιο) είναι η προέκταση των γενικών αρχών της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (πρωτογενές δίκαιο). Σε ότι αφορά στα δημόσια έργα, οι οδηγίες αυτές δεν έχουν ως στόχο να υποκαταστήσουν όλη την εθνική νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις αλλά να συντονίσουν τις διαδικασίες δημοπράτησης δημοσίων έργων η αξία των οποίων υπερβαίνει ένα ορισμένο κατώτατο όριο. Επιπλέον, εστιάζονται στην ρύθμιση των διαδικασιών ανάθεσης ενός δημοσίου έργου και όχι στις διατάξεις που αφορούν την κατασκευή του έργου και τις συμβατικές σχέσεις των εμπλεκόμενων σε αυτό (Cucu, 2018).

Οι συμβάσεις δημοσίων έργων που εξαιρούνται από το κοινοτικό δίκαιο (πέρα από αυτές που δεν εκπληρώνουν το κυμαινόμενο κατώτατο όριο των 5.350.000 € είναι οι απόρρητες συμβάσεις, οι συμβάσεις που απαιτούν ιδιαίτερα μέτρα ασφάλειας και οι συμβάσεις που ρυθμίζονται από διεθνείς κανόνες (Andriova & Korytarova, 2019).

1.6 Η έννοια της σύμβασης και η διοικητική σύμβαση δημοσίου έργου

Σύμβαση είναι ουσιαστικά μια γραπτή, διμερής δικαιοπραξία (Andriova & Korytarova, 2017) στην οποία δύο δηλώσεις βούλησης συμφωνούν και επιδιώκουν έναν κοινό σκοπό. Ανάλογα με το εφαρμοστέο δίκαιο, οι συμβάσεις διακρίνονται σε δημόσιες και ιδιωτικές (Ancarani, Guccio & Rizzo, 2017).

➤ *Ιδιωτικές συμβάσεις*

Οι ιδιωτικές συμβάσεις είναι αυτές που εμπίπτουν στο ιδιωτικό δίκαιο και ως εκ τούτου, οι τυχόν διαφορές που μπορεί να προκύψουν μεταξύ των συμβαλλόμενων υπάγονται στην δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. Επιπρόσθετα, σε μία σύμβαση ιδιωτικού δικαίου, τα συμβαλλόμενα μέρη

μπορεί να είναι είτε αποκλειστικά φυσικά ή ΝΠΙΔ, είτε το ένα από τα δύο να ταυτίζεται με το κράτος ή άλλο ΝΠΔΔ. Σε αυτήν την περίπτωση το συμβαλλόμενο κράτος ή το ΝΠΔΔ λειτουργεί ως ιδιώτης και επομένως δεν αποτελεί φορέα άσκησης δημόσιας εξουσίας, καθώς η σχέση του με το αντισυμβαλλόμενο πρόσωπο είναι σχέση ισότητας (Ulber, 2018).

➤ *Δημόσιες συμβάσεις*

Η δημόσια διοίκηση και τα νομικά της πρόσωπα στην προσπάθειά τους να διασφαλίσουν στον ευρύτερο πληθυσμό τις απαραίτητες τεχνικές και κοινωνικές υποδομές και να προωθήσουν δημόσιους σκοπούς ενεργούν μέσα από νομικές πράξεις. Οι πράξεις αυτές χαρακτηρίζονται διοικητικές γιατί διενεργούνται από τους διοικητικούς φορείς του κράτους και διακρίνονται σε μονομερείς και διμερείς διοικητικές πράξεις (διοικητικές συμβάσεις). Οι μονομερείς πράξεις εκδηλώνονται όταν το Δημόσιο ή τα ΝΠΔΔ έχουν στην διάθεσή τους τα απαραίτητα υλικά και τεχνικά μέσα για να εκπληρώσουν αυτόνομα τους στόχους τους. Αντίθετα, οι διοικητικές συμβάσεις καταρτίζονται όταν το Δημόσιο και οι φορείς του δεν είναι σε θέση ή δεν είναι οικονομικά βιώσιμο να υλοποιήσουν από μόνοι τους ένα έργο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι υποδομές αυτοκινητόδρομων, οι οποίες υλοποιούνται μέσα από διοικητικές συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ του κράτους και των ιδιωτικών εργοληπτικών επιχειρήσεων (Stake, 2017).

Δεδομένου ότι οι συμβάσεις δημοσίων έργων μαζί με τις συμβάσεις παραχώρησης δημόσιας υπηρεσίας και τις συμβάσεις προμηθειών συνθέτουν μια ξεχωριστή κατηγορία συμβάσεων, αυτής των διοικητικών συμβάσεων, θα ήταν χρήσιμη μια περαιτέρω επεξήγηση της κατηγορίας αυτής. Επομένως, σύμφωνα με την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας 9Petersen, 2018) (-ΣΤΕ) ως *διοικητικές συμβάσεις*, οι οποίες ρυθμίζονται από το διοικητικό δίκαιο, ορίζονται εκείνες στις οποίες:

- Ένα τουλάχιστον από τα συμβαλλόμενα μέρη είναι το Ελληνικό Δημόσιο ή άλλο ΝΠΔΔ ή κάποιο φυσικό ή ΝΠΙΔ που συνάπτει τη σύμβαση για λογαριασμό της δημόσιας διοίκησης και μεριμνά για την επίτευξη των σκοπών της.
- Το κύριο ενδιαφέρον συγκεντρώνεται στην εξασφάλιση των δημοσίων σκοπών και συμφερόντων.
- Η δημόσια διοίκηση δεν βρίσκεται στο ίδιο δικαιοπρακτικό επίπεδο απέναντι στο αντισυμβαλλόμενο μέρος. Η σχέση ανάμεσα στα συμβαλλόμενα μέρη χαρακτηρίζεται από την υπέροχη του κράτους το οποίο λειτουργεί ως φορέας άσκησης δημόσιας εξουσίας.

1.7 Οι αρχές που διέπουν τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων έργων

Η σύναψη των διοικητικών συμβάσεων διέπεται από γενικές και ειδικές - νομικές αρχές, οι οποίες παρέχουν τις προδιαγραφές για τη σύναψη και τη διαχείριση της σύμβασης. Επομένως, οι συμβάσεις δημοσίων έργων, που αποτελούν μέρος των διοικητικών συμβάσεων, θα πρέπει να συνάπτονται και να λειτουργούν με βάση τις ακόλουθες αρχές (Andrecka, 2017):

- *Η αρχή της διαφάνειας*, η οποία μεριμνά για το σύστημα δημοσιότητας και προωθεί τη δημοσίευση των προκηρύξεων εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής στην επίσημη εφημερίδα του κράτους ή την Επ. Εφ. της ΕΕ.
- *Η αρχή της ίσης μεταχείρισης και της αμεροληψίας*, η οποία ενισχύει την ισότιμη πρόσβαση των οικονομικών φορέων στην ανάληψη δημοσίων έργων.
- *Η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης* σύμφωνα με την οποία κάθε κράτος μέλος της ΕΕ είναι υποχρεωμένο να δέχεται τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που παρέχονται από οικονομικούς φορείς άλλων χωρών μελών χωρίς την επιβολή δασμών.

- *Η αρχή της δημόσιας ωφέλειας σύμφωνα με την οποία στις συμβάσεις δημοσίων έργων δίδεται ιδιαίτερο βάρος στη διασφάλιση της αποκλειστικής εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος.*
- *Η αρχή της συνεχούς λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών, η οποία εξασφαλίζει την αδιάκοπη λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών.*
- *Η αρχή της συνεργασίας των συμβαλλόμενων μερών, η οποία αποβλέπει στη δημιουργία πνεύματος εμπιστοσύνης ανάμεσα στους συμβαλλόμενους.*

Κεφάλαιο 2^ο Νομικό Πλαίσιο για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων - προμήθειες, υπηρεσίες (συμπεριλαμβανομένων μελετών) και συμβάσεις έργων - στην Ελλάδα

2.1 Η έννοια της δημόσιας σύμβασης

Στην Ελλάδα έως το 2016 επικρατούσε πληθώρα νόμων, προεδρικών διαταγμάτων και οδηγιών που ρύθμιζαν τη διαδικασία των δημοσίων συμβάσεων. Στην Κεντρική Κυβέρνηση εφαρμόζαν το Π.Δ. 118/2007 για τις προμήθειες και υπηρεσίες ενώ στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, και τα νομικά τους πρόσωπα ίσχυε ο ΕΚΠΟΤΑ για προμήθειες και το Π.Δ. 28/1980 για υπηρεσίες. Η ανάθεση των έργων βασιζόταν στο Ν. 3669/2008 σ' όλους τους φορείς και η ανάθεση των μελετών στο Ν. 3316/2005. Η πολυνομία συνιστούσε βασική αδυναμία της νομοθεσίας και έπρεπε να αντιμετωπιστεί με σκοπό τη βελτιστοποίηση και ενοποίηση της διαδικασίας.

Η εφαρμογή του Ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών» (προσαρμογή στις οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ με το ΦΕΚ Α 147/08.08.2016) επέφερε την κατάργηση της πολυνομίας και ενοποίησε το νομοθετικό πλαίσιο για όλο το Δημόσιο Τομέα και περιέλαβε συνολικά ρυθμίσεις για τις δημόσιες συμβάσεις κάθε είδους (προμήθειες, υπηρεσίες, έργα και μελέτες).

Ο Νόμος 4412/2016 ορίζει όλη τη διαδικασία από την έναρξη έως και την αποπεράτωση δημοσίων συμβάσεων και στον οποίο δίδονται οι παρακάτω ερμηνείες:

α) *Δημόσιες συμβάσεις* είναι οι συμβάσεις από επαχθή αιτία οι οποίες συνάπτονται εγγράφως μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή περισσότερων αναθετούσων αρχών ή αναθετόντων φορέων, και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών,

β) *Συμβάσεις έργων* νοούνται όσες έχουν ως αντικείμενο: 1)την εκτέλεση ή τη μελέτη και εκτέλεση εργασιών που αφορούν μία από τις δραστηριότητες οι οποίες είναι εγγεγραμμένες και κωδικοποιημένες σύμφωνα με το κωδικολόγιο CPV 2008 των ειδών του Ενιαίου Προγράμματος Προμηθειών (ΕΕΠ) 2)την εκτέλεση ή τη μελέτη και εκτέλεση έργου ή 3)την υλοποίηση έργου με οποιαδήποτε μέσα, το οποίο ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις που ορίζει η αναθέτουσα αρχή που ασκεί αποφασιστική επιρροή στο είδος ή στη μελέτη του έργου,

γ) *Έργο* είναι το αποτέλεσμα ενός συνόλου οικοδομικών εργασιών ή εργασιών μηχανικού με το οποίο εκπληρώνεται μία οικονομική ή τεχνική λειτουργία.

δ) *Συμβάσεις προμηθειών* νοούνται αυτές που έχουν ως αντικείμενο την αγορά, τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση προϊόντων καθώς και αυτές που περιλαμβάνουν παρεμπιπτόντως και εργασίες τοποθέτησης – εγκατάστασης.

ε) *Συμβάσεις υπηρεσιών* νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών συμπεριλαμβανομένων των συμβουλευτικών υπηρεσιών, που ως τέτοιες νοούνται εκείνες που, έχουν ως αντικείμενο το σχεδιασμό, προγραμματισμό, οργάνωση, διαχείριση, παρακολούθηση, έλεγχο και αξιολόγηση επιχειρησιακών και αναπτυξιακών προγραμμάτων και δράσεων σε όλους τους τομείς της οικονομίας, καθώς και σε οριζόντιου χαρακτήρα παρεμβάσεις, την υποστήριξη της υλοποίησης τους με τη μεταφορά της απαραίτητης σχετικής τεχνογνωσίας, καθώς και την παροχή εξωγενών υπηρεσιών (outsourcing) υλοποίησης των ανωτέρω προγραμμάτων και δράσεων. Στις συμβουλευτικές υπηρεσίες υπάγονται ιδίως οι οικονομικές μελέτες, οι κοινωνικές μελέτες, οι μελέτες οργάνωσης και επιχειρησιακής έρευνας, οι περιβαλλοντικές μελέτες κ.α..

ζ) *Συμβάσεις εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών* νοούνται αυτές με αντικείμενο την

εκπόνηση μελετών που σχετίζονται με έργο και δεν εκπονούνται και δεν παρέχονται από το προσωπικό της αναθέτουσας αρχής,

Η δημόσια σύμβαση είναι αυτή που εξασφαλίζει ότι οι ανάγκες του δημόσιου συμφέροντος θα ικανοποιηθούν και οι οποίες γίνονται εγγράφως ανάμεσα σε οικονομικούς φορείς που η δραστηριοποίηση τους μπορεί να είναι να προμηθεύουν προϊόντα, να παρέχουν υπηρεσίες ή να εκτελούν έργα έναντι οικονομικού αντίτιμου. Ανάμεσα στον φορέα που παρέχει το αντίτιμο και σε αυτόν που πρέπει να δραστηριοποιηθεί αντ' αυτού, γίνεται μία συμφωνία πλαίσιο η οποία μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερους από δύο και βάσει της οποίας καθορίζονται οι όροι πάνω στους οποίους θα κινηθεί η σύμβαση. Η συμφωνία αυτή περιλαμβάνει συνήθως πέρα από τους όρους, και τη χρονική διάρκεια της σύμβασης, τα κόστη και τις τιμές καθώς και το είδος ή την ποσότητα που πρέπει να παραδοθεί (Αναγνωστόπουλος, 2016).

Τα μέρη τα οποία θα συμπεριληφθούν στην συμφωνία συντάσσουν συμφωνητικό ανάμεσα τους στο οποίο περιλαμβάνονται και όλα τα έγγραφα που σχετίζονται με την σύμβαση καθώς και τυχόν αλλαγές που μπορεί να προκύψουν (Ν.4412/2016).

Το βασικό νομικό πλαίσιο για την ανάθεση και τη σύναψη, καθώς και την εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων στην Ελλάδα είναι ο Νόμος 4412/2016. Αυτή η νομοθεσία ρυθμίζει (Ν. 4412-2016):

- ανάθεση και γενικά - πρότυπο - όροι σύμβασης
- γενικά δικαιώματα και υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών,
- γενικές διατάξεις για την επίλυση διοικητικών και δικαστικών διαφορών που προκύπτουν από τα στοιχεία α) και β) ανωτέρω, συγκεκριμένα την ανάθεση και εκτέλεση δημόσιας συμφωνίας.

Το πεδίο εφαρμογής του, όσον αφορά τον στόχο των δημοσίων συμβάσεων, περιλαμβάνει (i) έργα - κατασκευαστικές συμβάσεις, (ii) υπηρεσίες

- μελέτη / σχεδιασμό - συμβάσεις παροχής συμβουλών, (iii) συμβάσεις προμηθειών.

Αν και αυτό το νομοθετικό κείμενο δεν περιλαμβάνει, στο πεδίο εφαρμογής του, την ανάθεση προμήθειας ή / και υπηρεσιών που παρέχονται ή προσφέρονται από το κράτος, όπως διάθεση - πώληση ιδιόκτητης περιουσίας του, εκμίσθωση της περιουσίας του - κτήμα ή άυλα δικαιώματα, αυτός ο νόμος εφαρμόζεται από δημόσιες εταιρείες για την ανάθεση αυτού του τύπου συμβάσεων.

Η ανάθεση και η σύναψη δημόσιων συμβάσεων παραχώρησης, καθώς και οι γενικοί όροι των συμβάσεων αυτών, ρυθμίζονται από τον Νόμο 4412/2016. Ωστόσο, στην περίπτωση συμβάσεων παραχώρησης και λόγω των εξαιρετικά συνηθισμένων όρων και προϋποθέσεων που καλείται να προβλέψει αυτό το είδος συμφωνίας, η πρόσκληση υποβολής προσφορών, καθώς και η ίδια η σύμβαση παραχώρησης, μπορεί συχνά να είναι ουσιαστικά διαφορετικές από τις διατάξεις του Νόμος 4412/2016, στο βαθμό που επιτρέπεται από γενικές διατάξεις του δημοσίου διαγωνισμού.

Πρέπει να σημειωθεί ότι, σε περιπτώσεις συμφωνιών παραχώρησης μεγάλης κλίμακας, τα μέρη καταλήγουν στη σύναψη οριστικών συμβατικών όρων και η σύμβαση τίθεται σε ισχύ μετά τη νομοθετική κύρωση των διατάξεών της. Στις περιπτώσεις δημοσίων έργων - κατασκευών, υπηρεσιών - συμβάσεων μελέτης / σχεδιασμού και προμήθειας, σπάνια πραγματοποιείται αυτός ο τρόπος σύναψης συμβάσεων.

Ο νόμος 4412/2016 έχει ενσωματώσει στο ελληνικό νομικό σύστημα, τις ευρωπαϊκές οδηγίες 2014/24 / ΕΚ και 2014/25 / ΕΚ όπως ισχύει και ισχύουν, που ρυθμίζουν τις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, και το σημαντικότερο, ο Νόμος αυτός έχει εναρμονίσει τις υποχρεωτικές διαδικασίες για τον προγραμματισμό, τον έλεγχο, την ανάθεση και τη δικαστική / διοικητική προστασία των νομικών συμφερόντων κατά τη διαδικασία υποβολής προσφορών για τις δημόσιες

συμβάσεις, (α) σε περίπτωση που η ευρωπαϊκή νομοθεσία είναι υποχρεωτικά εφαρμόσιμη, λόγω του ποσού της σύμβασης (προμήθεια, υπηρεσίες, έργα) σύμφωνα με τον προϋπολογισμό που εκδίδεται από τη Δημόσια Αρχή που διενεργεί τη διαδικασία σύναψης σύμβασης και (β) σε περίπτωση που ο προαναφερόμενος προϋπολογισμός της Δημόσιας Αρχής είναι κάτω από το όριο για υποχρεωτική εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις. Στην τελευταία περίπτωση, η διαδικασία υποβολής προσφορών (ανάθεση σύμβασης) μπορεί να διεξαχθεί χωρίς την ανάγκη συμμόρφωσης με τη λεπτομερή και εκτενή διαδικασία που προβλέπει η ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Οι Δημόσιες Αρχές υποχρεούνται επίσης να συμμορφώνονται με τις διατάξεις του Ν. 4412/2016 και της σχετικής παράγωγης νομοθεσίας που αναφέρεται στις ηλεκτρονικές συμβάσεις, δηλαδή τη διεξαγωγή της διαδικασίας υποβολής προσφορών για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων μέσω μιας ανεξάρτητης και αξιόπιστης ηλεκτρονικής πλατφόρμας (ΕΣΗΔΗΣ) που ελέγχεται από την Ελληνική Πολιτεία και είναι προσβάσιμη στους συμμετέχοντες σε όλο τον κόσμο.

Αυτή η ηλεκτρονική πλατφόρμα, γνωστή ως «Προμηθέας», είναι το μέσο ανάρτησης των τευχών δημοπράτησης, για την υποβολή προσφορών από τους οικονομικούς φορείς, καθώς και το μέσο στο οποίο αναρτάται όλη η διαγωνιστική διαδικασία και στο μέλλον, για τη δημοσίευση της τιμολόγησης και πληρωμή κατά την εκτέλεση του έργου.

Αυτή η ηλεκτρονική διαδικασία υποβολής προσφορών διασφαλίζει τη διαφάνεια και τον θεμιτό ανταγωνισμό στο στάδιο της υποβολής προσφορών, ενώ η διαφάνεια της εξέτασης των υποβληθέντων εγγράφων και της αξιολόγησης των προσφορών διασφαλίζεται από τις άλλες διατάξεις του Ν. 4412/2016, οι οποίοι, ως γενικό σημείωμα, είναι αυστηροί και προβλέπει (α) αξιολόγηση της οικονομικής κατάταξης και β) τεχνική αξιολόγηση συνοδευόμενη από τους λόγους για την αποδοχή / απόρριψη τεχνικών προσφορών, καθώς και για την κατάταξη των τεχνικών προσφορών (κατάταξη

κριτηρίων ανάθεσης, καθώς αυτά τα κριτήρια αναφέρονται στην πρόσκληση υποβολής προσφορών και στα λοιπά έγγραφα των τευχών δημοπράτησης.

Η διαδικασία υποβολής προσφορών και ανάθεσης βάσει του νόμου 4412/2016 είναι διαφορετική, ανάλογα με το αν ο συνολικός προϋπολογισμός της σύμβασης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των ευρωπαϊκών οδηγιών για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων ή όχι και συγκεκριμένα:

ΒΙΒΛΙΟ Ι – ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ Κατώτατα όρια του άρθρου 5 του ν. 4412/2016

Τα κατώτατα όρια του άρθρου 5 (Βιβλίο Ι) κατά τον Κανονισμό (ΕΕ) 2019/1828 της Επιτροπής της 30^{ης} Οκτωβρίου 2019 (Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ L279/25 της 31.10.2019) που εφαρμόζονται για τη διετία **1.1.2020 – 31.12.2021** είναι τα ακόλουθα:

Αντικείμενο Δημόσιας Σύμβασης	ΚΚΑ	Μη ΚΚΑ
Δημόσιες συμβάσεις έργων	5.350.000 €	5.350.000 €
Διαγωνισμοί μελετών	139.000 €	214.000 €
Δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών	139.000 €	214.000 €
Δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν κοινωνικές & άλλες ειδικές υπηρεσίες που αναφέρονται στο Παράρτημα XIV του Προσαρτήματος Α.	750.000 €	750.000 €
Δημόσιες συμβάσεις προμηθειών που ανατίθενται από ΚΚΑ που δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας και αφορούν τα οριζόμενα στο Παράρτημα III του ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑΤΟΣ Α προϊόντα.	139.000 €	
Δημόσιες συμβάσεις προμηθειών που ανατίθενται από ΚΚΑ που δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας και αφορούν προϊόντα που δεν εμπίπτουν στο Παράρτημα III του ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑΤΟΣ Α.	214.000 €	

ΒΙΒΛΙΟ ΙΙ – ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΡΩΗΝ ΕΞΑΙΡΟΥΜΕΝΩΝ ΤΟΜΕΩΝ Κατώτατα όρια του άρθρου 5 του ν. 4412/2016

Τα κατώτατα όρια του άρθρου 235 (Βιβλίο ΙΙ) κατά τον Κανονισμό (ΕΕ) 2019/1828 της Επιτροπής της 30^{ης} Οκτωβρίου 2019 (Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ L279/25 της 31.10.2019) που εφαρμόζονται για τη διετία **1.1.2020 – 31.12.2021** είναι τα ακόλουθα:

Αντικείμενο Δημόσιας Σύμβασης	Κατώτατο όριο χωρίς ΦΠΑ
Συμβάσεις έργων	5.350.000 €
Συμβάσεις προμηθειών	428.000 €
Συμβάσεις υπηρεσιών	428.000 €
Διαγωνισμοί μελετών	428.000 €
Συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες που αναφέρονται στο Παράρτημα XIV του Προσαρτήματος Α.	1.000.000 €

Η διαδικασία υποβολής προσφορών και ανάθεσης σε περίπτωση προϋπολογισμού άνω των ανωτέρω ορίων απαιτεί δημοσίευση της προκήρυξης στην επίσημη εφημερίδα της ευρωπαϊκής ένωσης (άρθρο 61 Ν. 4412/16).

2.2 Φορείς δημόσιων συμβάσεων

2.2.1. Αναθέτουσες αρχές - Αναθέτοντες φορείς

Ο Ν. 4412/2016 ξεκαθαρίζει και αποσαφηνίζει ποιες αρχές ή φορείς μπορούν να συνάψουν δημόσιες συμβάσεις και όλες τις σχετικές με αυτές διαδικασίες. Τα συμβαλλόμενα μέρη στις δημόσιες συμβάσεις είναι από τη μια πλευρά οι αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς και από την άλλη οι οικονομικοί φορείς.

Αναθέτουσες αρχές νοούνται το κράτος, οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου και οι ενώσεις είτε αυτόνομα είτε σε συνεργασία.

Οι αναθέτοντες φορείς είναι:

α) Οι παραπάνω αναθέτουσες αρχές οι οποίες ασκούν δραστηριότητα στους τομείς ηλεκτρισμού, ύδατος, αερίου, θερμότητας, πετρελαίου, άνθρακα και άλλων στερεών καύσιμων, ταχυδρομείων, καθώς και στη διάθεση αερολιμένων και λιμανιών σε μεταφορείς

β) Οι δημόσιες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς που προαναφέρθηκαν και στις οποίες οι αναθέτουσες αρχές ασκούν δεσπόζουσα επιρροή άμεσα ή έμμεσα είτε γιατί τις κατέχουν, είτε γιατί τις χρηματοδοτούν, είτε γιατί έτσι είναι διαμορφωμένα τα καταστατικά λειτουργίας τους.

γ) Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς που προαναφέρθηκαν και απολαμβάνουν ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα που τους έχουν παραχωρηθεί από το δημόσιο και έχουν προβλεφθεί από την νομοθεσία.

Για να χαρακτηριστεί ένας οργανισμός ως δημοσίου δικαίου θα πρέπει να έχει συσταθεί με σκοπό την κάλυψη δημοσίου συμφέροντος, που δεν εμπύπτουν στον βιομηχανικό ή εμπορικό τομέα, έχει νομική προσωπικότητα και η χρηματοδότηση του να γίνεται, τουλάχιστον στην πλειοψηφία της, από το δημόσιο. Επιπλέον, το ίδιο να ισχύει για τη διοίκηση και για τη διαχείριση του, τουλάχιστον στο μεγαλύτερο μέρος της, και τα αρμόδια μέλη να διορίζονται σε αυτές τις θέσεις από οργανισμούς ή αρχές του δημοσίου.

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθούν και μία σειρά φορέων και αρχών που είναι εταιρείες της τοπικής αυτοδιοίκησης κυρίως με διαφορετική νομική και θεσμική μορφή χωρίς ομοιογένεια ανάμεσα τους αλλά με στόχους σχετικούς με τις δημόσιες συμβάσεις.

2.2.2. Οικονομικοί φορείς

Ο οικονομικός φορέας ως αντισυμβαλλόμενο μέρος μιας δημόσιας σύμβασης είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή δημόσιος φορέας ή ένωση αυτών των προσώπων ή/και φορέων συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών συμπράξεων επιχειρήσεων που προσφέρει στην αγορά εκτέλεση εργασιών ή/και έργου προμήθεια προϊόντων ή παροχή υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένος εντός της Ευρωπαϊκής ένωσης, ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.), ή σε τρίτες χώρες που έχουν υπογράψει και κυρώσει τη Διεθνή Συμφωνία (Σ.Δ.Σ.) ή διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες με την Ένωση σε θέματα διαδικασιών ανάθεσης Δημοσίων συμβάσεων (Ν.4412/2016).

Ως «προσφέρων» νοείται οικονομικός φορέας που έχει υποβάλει προσφορά ενώ ως «υποψήφιος» νοείται οικονομικός φορέας που έχει ζητήσει να του αποσταλεί ή έχει λάβει πρόσκληση συμμετοχής.

2.2.3. Γενικές αρχές

Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή:

- της αναλογικότητας,
- της αμοιβαίας αναγνώρισης,
- της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος,
- της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών,
- της ελευθερίας του ανταγωνισμού και
- της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης.

Ο ανταγωνισμός θεωρείται ότι περιορίζεται τεχνητά όταν οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων έχουν σχεδιαστεί με σκοπό την αδικαιολόγητα ευνοϊκή ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένων οικονομικών φορέων.

Οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών σύναψης Δημοσίων συμβάσεων και η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των διατιθέμενων προς το σκοπό αυτό Δημοσίων πόρων. (Ν.4412/2016).

Η εχεμύθεια είναι ένα σημαντικό χαρακτηριστικό της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή δεν αποκαλύπτει πληροφορίες που της έχουν διαβιβάσει οικονομικοί φορείς και τις οποίες έχουν χαρακτηρίσει ως εμπιστευτικές, συμπεριλαμβανομένων, ενδεικτικά, των τεχνικών ή εμπορικών απορρήτων και των εμπιστευτικών πτυχών των προσφορών. Δεν χαρακτηρίζονται ως εμπιστευτικές πληροφορίες σχετικά με τις τιμές μονάδος, τις προσφερόμενες ποσότητες, την οικονομική προσφορά και τα στοιχεία της τεχνικής προσφοράς που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγησή της. Το δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα των προσφορών άλλων οικονομικών φορέων ασκείται, σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 1 του άρθρου πρώτου του π.δ. 28/2015 (Α'34). (Ν. 4412/2016).

Ένα άλλο ζήτημα που αφορά τις δημόσιες συμβάσεις είναι η σύγκρουση συμφερόντων. Η τήρηση διαδικασιών που εξασφαλίζουν την μη ύπαρξη σύγκρουσης συμφερόντων είναι απαραίτητη δεδομένου ότι με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται ότι ο ανταγωνισμός ανάμεσα στα ενδιαφερόμενα μέρη θα είναι θεμιτός και ότι όλοι όσοι συμμετέχουν θα έχουν ίση και δίκαιη μεταχείριση.

Τέτοιου είδους περιπτώσεις όπου υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων είναι η συμμετοχή μίας σειράς ατόμων που συμμετέχουν στις διαδικασίες αλλά τα συμφέροντα τους μπορούν να επηρεάσουν βασικά στοιχεία που πρέπει να διέπουν την σύμβαση όπως η ανεξαρτησία και η αμεροληψία (Ν. 4412/2016).

Για να αποφευχθεί η σύγκρουση συμφερόντων δεν μπορούν στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων να συμμετέχουν:

α) Όσα άτομα συμμετέχουν στο προσωπικό των φορέων που αναθέτουν την σύμβαση ή συμμετέχουν στα όργανα γνωμοδότησης ή επιλογής.

β) Στα άτομα που συμμετέχουν ως μέλη σε διοικητικά όργανα της αρχής που αναθέτει την σύμβαση.

γ) Στους συγγενείς των ατόμων των παραπάνω κατηγοριών έως τέταρτο βαθμό συγγένειας (Ν. 4412/2016).

Τα άτομα αυτά αποκλείονται προκειμένου να μην επηρεάσουν την έκβαση των διαδικασιών καθώς και να μην προωθήσουν το προσωπικό τους συμφέρον έναντι του δημόσιου. Αν υπάρχουν τέτοιου είδους συμφέροντα αυτό θα πρέπει να αναφερθεί εκ των προτέρων και να διασφαλιστεί η μη συμμετοχή των συγκεκριμένων ατόμων σε κανένα στάδιο της διαδικασίας.

Η αναθέτουσα αρχή αποφαινεται αιτιολογημένα επί της συνδρομής ή μη κατάστασης σύγκρουσης συμφερόντων. Αν η αναθέτουσα αρχή αποφασίσει ότι συντρέχει κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων, ενημερώνει αμέσως την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. και λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα, προς διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και προς αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, στα οποία μπορεί να συμπεριλαμβάνεται η εξαίρεση του

συγκεκριμένου προσώπου από οποιαδήποτε συμμετοχή στη σχετική διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης. Εάν μια σύγκρουση συμφερόντων δεν μπορεί να αρθεί με άλλον τρόπο, ο υποψήφιος ή προσφέρων αποκλείεται από τη διαδικασία.

Η αναθέτουσα αρχή συντάσσει και αποστέλλει στην Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. γραπτή έκθεση, η οποία περιλαμβάνει τις περιπτώσεις σύγκρουσης συμφερόντων που εντοπίστηκαν, καθώς και όλα τα μέτρα που έχουν ληφθεί (Ν. 4412/2016).

2.2.4. Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)

Τα τελευταία χρόνια η ελληνική δημόσια διοίκηση καταβάλει προσπάθειες εκσυγχρονισμού των δομών και διαδικασιών της. Η αναγκαιότητα ηλεκτρονικοποίησης των δημοσίων συμβάσεων είχε επισημανθεί τόσο από κοινοτικές οδηγίες όσο και από κυβερνητικές πρακτικές άλλων χωρών. Η πλήρης αξιοποίηση των ωφελειών που προσφέρουν οι ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις τέθηκε ως Ευρωπαϊκή προτεραιότητα και απώτερος στόχος των κρατών - μελών της Ένωσης.

Το 2011 ιδρύεται η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (Ν.4013/2011) με σκοπό την υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων εναρμονιζόμενη με τις οδηγίες της ΕΕ. Οι οδηγίες του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου κατέστησαν υποχρεωτική την προοδευτική χρήση των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων.

Το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.) είναι ένα ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα αποτελούμενο από ένα σύνολο διακριτών λογικών υποσυστημάτων ολοκληρωμένα μεταξύ τους και το οποίο καλύπτει τις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων.

Ο νόμος 4412/2016, (ΦΕΚ Α 147/08.08.2016) για τις Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών, δυνάμει του οποίου ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη οι Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ, ορίζει τους

κανόνες μέσα στους οποίους δύναται να πραγματοποιηθούν οι ηλεκτρονικές διαδικασίες.

Οι φορείς της δημόσιας διοίκησης υποχρεούνται να χρησιμοποιούν το Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων του νόμου 4412/2016 (άρθρο 36 του Ν.4412/2016) με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των 60.000 € χωρίς ΦΠΑ..

Το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.) αποτελεί τον κεντρικό ηλεκτρονικό κόμβο σύναψης δημοσίων συμβάσεων που αναπτύσσεται στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης μέσω του οποίου πραγματοποιείται ηλεκτρονικά όλη η διαγωνιστική διαδικασία και παρακολούθηση μιας δημόσιας σύμβασης.

2.2.5. Διαδικασίες Δημοσίων Συμβάσεων

Η επιλογή της πλέον κατάλληλης για κάθε περίπτωση διαδικασίας επαφίεται στην διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής, λαμβάνοντας υπόψη και τα σχετικά με τη μέθοδο υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης. Η διαδικασία που θα χρησιμοποιηθεί είναι καίριας και στρατηγικής σημασίας και επηρεάζει ολόκληρη τη διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης.

Οι βασικές διαδικασίες που μπορούν να προσφεύγουν οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς για την ανάθεση της δημόσιας σύμβασης είναι:

- Ανοικτή διαδικασία
- Κλειστή διαδικασία
- Σύμπραξη καινοτομίας
- Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση
- Ανταγωνιστικός διάλογος
- Διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση

Για την ανάθεση δημόσιας σύμβασης με αξία κάτω των εξήντα χιλιάδων (60.000,00)ευρώ δύναται να επιλέγονται επιπλέον οι διαδικασίες:

- Απευθείας ανάθεση
- Συνοπτικός διαγωνισμός

Η ανοικτή και η κλειστή διαδικασία αποτελούν τις πιο συνηθισμένες διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων για έργα, υπηρεσίες ή προμήθειες επαναλαμβανόμενης φύσεως.

2.2.5.1. Ανοικτή διαδικασία

Στην ανοιχτή διαδικασία οποιοσδήποτε φορέας οικονομικού ενδιαφέροντος χωρίς περιορισμό, μπορεί να υποβάλει προσφορές. Ο διαγωνισμός είναι ανοιχτός σε ανθρώπους από όλο τον κόσμο αυτό δίνει το δικαίωμα στο φορέα που αναθέτει το έργο να διεκδικήσει τη καλύτερη ποιότητα και τη καλύτερη τιμή από τους υποψήφιους. Οι προσφορές εξετάζονται ενδελεχώς χωρίς να υπάρχει προεπιλογή.

Η δυνατότητα συμμετοχής σε μια ανοιχτή διαδικασία καθορίζει σε μεγάλο βαθμό το επίπεδο ανταγωνισμού σε ένα δημόσιο έργο. Οι παρούσες προτιμούνται κυρίως λόγω των ανταγωνιστικών δράσεων και τάσεων που προάγουν, παρόλα αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν ως κατάλληλες για όλα τα είδη σύμβασης. Η ανάθεση σύνθετων ή ιδιαίτερα εξειδικευμένων συμβάσεων ενδέχεται να είναι πιο τελεσφόρα όταν πραγματοποιείται μέσω μιας πιο επιλεκτικής διαδικασίας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016).

Όταν μια σύμβαση ξεπερνά το επιτρεπτό όριο η προθεσμία παραλαβής των προσφορών κατ' ελάχιστο είναι 35 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης σύμβασης στην Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε αιτιολογημένη κατάσταση επείγουσας ανάγκης κατά την οποία δεν μπορεί να εφαρμοστεί το χρονικό όριο των 35 ημερών μπορεί να καθοριστεί προθεσμία η οποία δεν μπορεί, να είναι μικρότερη από 10 ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ.

Για συμβάσεις κάτω του ορίου η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών ανέρχεται σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ.

Αρχικά υποβάλλονται οι προσφορές και στη συνέχεια γίνεται ο έλεγχος των δικαιολογητικών που υποβλήθηκαν και η αξιολόγηση της οικονομικής τους προσφοράς. Οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς μπορούν να ζητήσουν από τους προσφέροντες μόνο διευκρινίσεις που αφορούν την προσφορά τους ή την επιλεξιμότητά τους. Δεν επιτρέπονται οι διαπραγματεύσεις και κυρίως αυτές που αφορούν τις αλλαγές στις προσφορές και στις τιμές.

2.2.5.2. Κλειστή Διαδικασία

Στις κλειστές διαδικασίες, οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλλει αίτηση συμμετοχής στο πλαίσιο προκήρυξης διαγωνισμού που περιλαμβάνει τις πληροφορίες που ορίζονται στο μέρος Β ή Γ κατά περίπτωση του παραρτήματος V του Προσαρτήματος Α, παρέχοντας τις πληροφορίες για την ποιοτική επιλογή που ζητούνται από την αναθέτουσα αρχή.

Προσφορά μπορούν να υποβάλουν μόνο οι οικονομικοί φορείς που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή κατόπιν της αξιολόγησης των πληροφοριών που έχουν παρασχεθεί. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να περιορίζουν τον αριθμό των κατάλληλων υποψηφίων, οι οποίοι προσκαλούνται να συμμετάσχουν στη διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 85 του Ν.4412/16.

Στην κλειστή διαδικασία και στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε δέκα (10) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ και η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έχουν προεπιλεγεί για την υποβολή προσφοράς ανέρχεται σε επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς προς τους προεπιλεγέντες.

2.2.5.3. Σύμπραξη καινοτομίας (άρθρο 31 του Ν.4412/16)

Στις συμπράξεις καινοτομίας, οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλλει αίτηση συμμετοχής έπειτα από προκήρυξη σύμβασης, παρέχοντας τις πληροφορίες για την ποιοτική επιλογή που ζητούνται από την αναθέτουσα αρχή.

Στα έγγραφα της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή:

α) προσδιορίζει την ανάγκη καινοτόμου προϊόντος, υπηρεσίας ή έργου, που δε μπορεί να ικανοποιηθεί με την αγορά αγαθών, υπηρεσιών ή έργων που διατίθενται ήδη στην αγορά και β) αναγράφει τα στοιχεία της περιγραφής που ορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν όλες οι προσφορές. Οι παρεχόμενες πληροφορίες είναι επαρκώς προσδιορισμένες, ώστε οι οικονομικοί φορείς να είναι σε θέση να προσδιορίσουν τη φύση και το εύρος της απαιτούμενης λύσης και να αποφασίσουν αν θα υποβάλουν αίτηση συμμετοχής στη διαδικασία. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποφασίσει να σχηματίσει τη σύμπραξη καινοτομίας με έναν εταίρο ή με περισσότερους εταίρους που εκτελούν χωριστές δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης. Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε τριάντα (30) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης. Στη διαδικασία μπορούν να συμμετάσχουν μόνον οι οικονομικοί φορείς που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή, κατόπιν της αξιολόγησης των πληροφοριών που έχουν υποβληθεί. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να περιορίζουν τον αριθμό των κατάλληλων υποψηφίων οι οποίοι προσκαλούνται να συμμετάσχουν στη διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 84 του Ν. 4412/16. Οι συμβάσεις ανατίθενται αποκλειστικά βάσει του κριτηρίου ανάθεσης της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, από πλευράς βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής, σύμφωνα με το άρθρο 86 του Ν. 4412/16.

Η σύμπραξη καινοτομίας στοχεύει στην ανάπτυξη ενός καινοτόμου προϊόντος, υπηρεσίας ή έργου και στην επακόλουθη αγορά των αγαθών, υπηρεσιών ή έργων που προκύπτουν, υπό την προϋπόθεση ότι ανταποκρίνονται στα

συμπεφωνημένα μεταξύ αναθετουσών αρχών και συμμετεχόντων επίπεδα επιδόσεων και μεγίστου κόστους. Η σύμπραξη καινοτομίας διαρθρώνεται σε διαδοχικές φάσεις, σύμφωνα με την ακολουθία των βημάτων της διαδικασίας έρευνας και καινοτομίας, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει την κατασκευή αγαθών, την παροχή των υπηρεσιών ή την ολοκλήρωση των έργων. Η σύμπραξη καινοτομίας ορίζει ενδιάμεσους στόχους προς επίτευξη από τους εταίρους και προβλέπει την καταβολή της αμοιβής σε κατάλληλες δόσεις. Με βάση τους ανωτέρω στόχους, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποφασίσει μετά από κάθε φάση να λύσει τη σύμπραξη καινοτομίας ή, σε περίπτωση σύμπραξης καινοτομίας με περισσότερους από έναν εταίρους, να περιορίσει τον αριθμό των εταίρων καταγγέλοντας επιμέρους συμβάσεις, υπό την προϋπόθεση ότι η αναθέτουσα αρχή έχει αναφέρει στα έγγραφα της σύμβασης τις δυνατότητες αυτές και τους όρους χρήσης τους.

Εκτός εάν το παρόν άρθρο ορίζει άλλως, οι αναθέτουσες αρχές διαπραγματεύονται με τους προσφέροντες τις αρχικές και όλες τις επακόλουθες προσφορές που υποβάλλουν, εξαιρουμένης της τελικής προσφοράς με σκοπό τη βελτίωση του περιεχόμενου τους. Οι ελάχιστες απαιτήσεις και τα κριτήρια ανάθεσης δεν υπόκεινται σε διαπραγματεύσεις.

Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, οι αναθέτουσες αρχές εξασφαλίζουν την ίση μεταχείριση όλων των προσφερόντων. Για το σκοπό αυτόν, δεν παρέχουν κατά τρόπο που να δημιουργεί διακρίσεις πληροφορίες που ενδέχεται να ευνοούν ορισμένους προσφέροντες έναντι των υπολοίπων. Ενημερώνουν, σε χρόνο και εντός προθεσμίας που ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης, όλους τους προσφέροντες των οποίων οι προσφορές δεν έχουν αποκλειστεί, σύμφωνα με την παράγραφο 5 γραπτώς για τυχόν αλλαγές των τεχνικών προδιαγραφών ή άλλων εγγράφων της σύμβασης, πέραν εκείνων που καθορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις. Μετά τις αλλαγές αυτές, οι αναθέτουσες αρχές παρέχουν επαρκές χρονικό διάστημα στους προσφέροντες, ώστε να τροποποιήσουν και να υποβάλουν εκ νέου τροποποιημένες προσφορές, κατά περίπτωση, σύμφωνα με το άρθρο 21 του Ν. 4412/16, οι αναθέτουσες αρχές

δεν αποκαλύπτουν στους λοιπούς συμμετέχοντες εμπιστευτικές πληροφορίες που έχουν διαβιβαστεί από υποψήφιο ή προσφέροντα που συμμετέχει στις διαπραγματεύσεις, χωρίς την έγγραφη συναίνεσή του. Η εν λόγω συναίνεση δεν λαμβάνει τη μορφή γενικής παραίτησης, αλλά παρέχεται σχετικά με την προτιθέμενη γνωστοποίηση των συγκεκριμένων πληροφοριών.

Οι διαπραγματεύσεις κατά τη διάρκεια των διαδικασιών σύμπραξης καινοτομίας μπορούν να διεξάγονται σε διαδοχικές φάσεις, ούτως ώστε να μειώνεται ο αριθμός των προς διαπραγμάτευση προσφορών με την εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που ορίζονται στην προκήρυξη της σύμβασης, στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος ή στα έγγραφα της σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή αναφέρει αν θα κάνει χρήση της δυνατότητας αυτής στην προκήρυξη της σύμβασης, στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος ή στα έγγραφα της σύμβασης.

Κατά την επιλογή των υποψηφίων, οι αναθέτουσες αρχές εφαρμόζουν ιδίως τα κριτήρια που σχετίζονται με την ικανότητα των υποψηφίων στο πεδίο της έρευνας και της ανάπτυξης, καθώς και την ικανότητά τους όσον αφορά την ανάπτυξη και την εφαρμογή καινοτόμων λύσεων. Μόνον οι οικονομικοί φορείς που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή, κατόπιν της αξιολόγησης των ζητούμενων πληροφοριών, μπορούν να υποβάλλουν σχέδια έρευνας και καινοτομίας για την κάλυψη αναγκών οι οποίες έχουν προσδιοριστεί από την αναθέτουσα αρχή ότι δεν μπορούν να καλυφθούν μέσω των υφιστάμενων λύσεων. Στα έγγραφα της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή ορίζει τις συμφωνίες που εφαρμόζονται στα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας. Για τα θέματα αυτά η αναθέτουσα αρχή, κατά τη σύνταξη των εγγράφων της σύμβασης μπορεί να ζητά τη συνδρομή του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας (Ο.Π.Ι.), του Οργανισμού Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (Ο.Β.Ι.), της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας και της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, ανάλογα με την αρμοδιότητά τους. Σε περίπτωση σύμπραξης καινοτομίας με περισσότερους του ενός εταίρους, η αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με το άρθρο

21 του Ν. 4412/16, δεν αποκαλύπτει στους λοιπούς εταίρους λύσεις που προτείνονται από εταίρο ή άλλες εμπιστευτικές πληροφορίες που διαβιβάζονται από αυτόν στο πλαίσιο της σύμπραξης χωρίς την έγγραφη συναίνεσή του. Η εν λόγω συναίνεση δεν λαμβάνει τη μορφή γενικής παραίτησης, αλλά παρέχεται σχετικά με την προτιθέμενη γνωστοποίηση των συγκεκριμένων πληροφοριών.

Η αναθέτουσα αρχή εξασφαλίζει ότι η δομή της σύμπραξης και ιδίως η διάρκεια και η αξία των διαφορετικών φάσεων ανταποκρίνονται στο βαθμό καινοτομίας της προτεινόμενης λύσης και την ακολουθία των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας που απαιτούνται για την ανάπτυξη μιας καινοτόμου λύσης που δεν διατίθεται ακόμη στην αγορά. Η εκτιμώμενη αξία των αγαθών, υπηρεσιών ή έργων δεν είναι δυσανάλογη σε σχέση με την επένδυση που απαιτείται για την ανάπτυξή τους.

2.2.5.4. Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση (άρθρο 29 του Ν.4412/16)

Στις ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλλει αίτηση συμμετοχής στο πλαίσιο προκήρυξης διαγωνισμού που περιλαμβάνει τις πληροφορίες που ορίζονται στα Μέρη Β' και Γ' του Παραρτήματος V του Προσαρτήματος Α', παρέχοντας τις πληροφορίες για την ποιοτική επιλογή που ζητούνται από την αναθέτουσα αρχή.

Στα έγγραφα της σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές:

α) καθορίζουν το αντικείμενο της σύμβασης, περιγράφοντας τις ανάγκες τους και τα χαρακτηριστικά που απαιτούνται για τα αγαθά, τα έργα ή τις υπηρεσίες της σύμβασης,

β) προσδιορίζουν τα κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης,

γ) αναφέρουν ποια στοιχεία της περιγραφής ορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν όλες οι προσφορές.

Οι παρεχόμενες πληροφορίες είναι επαρκώς προσδιορισμένες, ώστε οι οικονομικοί φορείς να μπορούν να προσδιορίσουν τη φύση και το εύρος του αντικειμένου της σύμβασης και να αποφασίσουν αν θα ζητήσουν να συμμετάσχουν στη διαδικασία.

Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης ή, εάν ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού χρησιμοποιείται η προκαταρκτική προκήρυξη, από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος.

Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αρχικών προσφορών ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης.

Αρχική προσφορά, η οποία αποτελεί τη βάση των επακόλουθων διαπραγματεύσεων, μπορούν να υποβάλλουν μόνον οι οικονομικοί φορείς που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή, κατόπιν της αξιολόγησης των πληροφοριών που έχουν παρασχεθεί. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να περιορίζουν τον αριθμό των κατάλληλων υποψηφίων, οι οποίοι προσκαλούνται να συμμετάσχουν στη διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 84 του Ν. 4412/16.

Οι αναθέτουσες αρχές δύναται να διαπραγματεύονται με τους προσφέροντες τις αρχικές και όλες τις επακόλουθες προσφορές που υποβάλλουν, εξαιρουμένης της τελικής προσφοράς κατά την έννοια της παραγράφου 8, με σκοπό τη βελτίωση του περιεχόμενου τους.

Οι ελάχιστες απαιτήσεις και τα κριτήρια ανάθεσης δεν υπόκεινται σε διαπραγματεύσεις.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αναθέτουν συμβάσεις με βάση τις αρχικές προσφορές χωρίς διαπραγμάτευση, εφόσον έχουν αναφέρει στην προκήρυξη της σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος ότι διατηρούν τη δυνατότητα να το πράξουν.

Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, οι αναθέτουσες αρχές εξασφαλίζουν την ίση μεταχείριση όλων των προσφερόντων.

Για το σκοπό αυτό οι αναθέτουσες αρχές:

α) δεν παρέχουν πληροφορίες κατά τρόπο που να δημιουργεί διακρίσεις, οι οποίες ενδέχεται να ευνοούν ορισμένους προσφέροντες έναντι των υπολοίπων,

β) ενημερώνουν όλους τους προσφέροντες των οποίων οι προσφορές δεν έχουν αποκλειστεί, γραπτώς για τυχόν αλλαγές των τεχνικών προδιαγραφών ή άλλων εγγράφων της σύμβασης πέραν εκείνων που καθορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις,

γ) παρέχουν, μετά τις αλλαγές αυτές, επαρκές χρονικό διάστημα στους προσφέροντες, ώστε να τροποποιήσουν και να επανυποβάλουν τροποποιημένες προσφορές, κατά περίπτωση.

Σύμφωνα με το άρθρο 21 του Ν. 4412/16, οι αναθέτουσες αρχές δεν αποκαλύπτουν στους λοιπούς συμμετέχοντες εμπιστευτικές πληροφορίες που έχουν διαβιβαστεί από υποψήφιο ή προσφέροντα που συμμετέχει στις διαπραγματεύσεις, χωρίς την έγγραφη συναίνεσή του. Η εν λόγω συναίνεση δεν λαμβάνει τη μορφή γενικής παραίτησης, αλλά παρέχεται σχετικά με την προτιθέμενη γνωστοποίηση των συγκεκριμένων πληροφοριών.

Οι ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση μπορούν να διεξάγονται σε διαδοχικές φάσεις, ούτως ώστε να μειώνεται ο αριθμός των προς διαπραγμάτευση προσφορών με την εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που ορίζονται στην προκήρυξη της σύμβασης, στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος ή σε άλλο έγγραφο της σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή αναφέρει αν θα κάνει χρήση της δυνατότητας αυτής στην προκήρυξη της σύμβασης, στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος ή σε άλλο έγγραφο της σύμβασης.

Όταν η αναθέτουσα αρχή σκοπεύει να ολοκληρώσει τις διαπραγματεύσεις, ενημερώνει τους εναπομείναντες προσφέροντες και ορίζει κοινή προθεσμία για την υποβολή τυχόν νέων ή αναθεωρημένων προσφορών. Επαληθεύει ότι οι τελικές προσφορές πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις και συμμορφώνονται με τις διατάξεις του άρθρου 71 του Ν. 4412/16, αξιολογεί τις τελικές προσφορές, βάσει των κριτηρίων ανάθεσης και αναθέτει τη σύμβαση, σύμφωνα με τα άρθρα 85 έως 89 του Ν. 4412/16.

Κατά παρέκκλιση των ως άνω οριζόμενων προθεσμιών, ειδικά στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων κάτω των ορίων, ισχύουν οι προθεσμίες του άρθρου 121 του Ν. 4412/16.

2.2.5.5. Ανταγωνιστικός διάλογος

Στους ανταγωνιστικούς διαλόγους, οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλει αίτηση συμμετοχής έπειτα από προκήρυξη σύμβασης, παρέχοντας τις πληροφορίες για την ποιοτική επιλογή που ζητούνται από την αναθέτουσα αρχή. Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης. Στο διάλογο μπορούν να συμμετέχουν μόνον οι οικονομικοί φορείς που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή, κατόπιν αξιολόγησης των πληροφοριών που έχουν παρασχεθεί. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να περιορίζουν τον αριθμό των κατάλληλων υποψηφίων, οι οποίοι προσκαλούνται να συμμετάσχουν στη διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 84 του Ν. 4412/16. Η σύμβαση ανατίθεται αποκλειστικά βάσει του κριτηρίου ανάθεσης της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, από πλευράς βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 86 του Ν. 4412/16.

Οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν τις ανάγκες και τις απαιτήσεις τους στην προκήρυξη της σύμβασης και προσδιορίζουν τις εν λόγω ανάγκες και απαιτήσεις στην προκήρυξη αυτή και/ή σε περιγραφικό έγγραφο. Ταυτοχρόνως

και στα ίδια έγγραφα, επίσης παρουσιάζουν και προσδιορίζουν τα επιλεγέντα κριτήρια ανάθεσης και θέτουν ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα.

Οι αναθέτουσες αρχές προβαίνουν, με τους συμμετέχοντες που επιλέγονται, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις των άρθρων 71 έως 85, 101 και 102 του Ν 4412/16, σε διάλογο, σκοπός του οποίου είναι η διερεύνηση και ο προσδιορισμός των μέσων που μπορούν να ικανοποιήσουν με τον καλύτερο τρόπο τις ανάγκες τους. Κατά τη διάρκεια του διαλόγου αυτού, μπορούν να συζητούν με τους επιλεγέντες συμμετέχοντες όλες τις πτυχές της σύμβασης. Κατά τη διάρκεια του διαλόγου, οι αναθέτουσες αρχές εξασφαλίζουν την ίση μεταχείριση όλων των συμμετεχόντων. Για το σκοπό αυτόν, δεν παρέχουν, κατά τρόπο που να δημιουργεί διακρίσεις, πληροφορίες που ενδέχεται να ευνοούν ορισμένους συμμετέχοντες έναντι των υπολοίπων., σύμφωνα με το άρθρο 21 του Ν 4412/16, οι αναθέτουσες αρχές δεν αποκαλύπτουν στους λοιπούς συμμετέχοντες τις προτεινόμενες λύσεις ή άλλες εμπιστευτικές πληροφορίες που έχουν διαβιβαστεί από υποψήφιο ή προσφέροντα που συμμετέχει στο διάλογο χωρίς την έγγραφη συναίνεσή του. Η εν λόγω συναίνεση δεν λαμβάνει τη μορφή γενικής παραίτησης, αλλά παρέχεται σχετικά με την προτιθέμενη γνωστοποίηση των συγκεκριμένων πληροφοριών.

4. Οι ανταγωνιστικοί διάλογοι μπορούν να διεξάγονται σε διαδοχικές φάσεις, ούτως ώστε να μειώνεται ο αριθμός των υπό εξέταση λύσεων κατά τη φάση του διαλόγου, με την εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που προσδιορίζονται στην προκήρυξη της σύμβασης ή στο περιγραφικό έγγραφο. Στην προκήρυξη της σύμβασης ή στο περιγραφικό έγγραφο, η αναθέτουσα αρχή αναφέρει αν θα κάνει χρήση της ανωτέρω δυνατότητας.

Η αναθέτουσα αρχή συνεχίζει το διάλογο έως ότου μπορέσει να προσδιορίσει την ή τις λύσεις οι οποίες ενδεχομένως ανταποκρίνονται στις ανάγκες της.

Αφού κηρύξουν τη λήξη του διαλόγου και ενημερώσουν σχετικά τους εναπομείναντες συμμετέχοντες, οι αναθέτουσες αρχές καλούν, σε χρόνο και εντός προθεσμίας που ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης, καθέναν εξ αυτών

να υποβάλει την τελική προσφορά του, βάσει της ή των λύσεων που υποβλήθηκαν και προσδιορίστηκαν κατά τη διάρκεια του διαλόγου. Οι προσφορές αυτές περιέχουν όλα τα απαιτούμενα και αναγκαία στοιχεία για την εκτέλεση του σχεδίου. Εφόσον το ζητά η αναθέτουσα αρχή, οι προσφορές αυτές μπορούν να αποσαφηνίζονται, να εξειδικεύονται και να βελτιστοποιούνται. Ωστόσο, η αποσαφήνιση, η εξειδίκευση, η βελτιστοποίηση ή οι πρόσθετες πληροφορίες δεν μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα μεταβολές των ουσιωδών στοιχείων της προσφοράς ή της δημόσιας σύμβασης, συμπεριλαμβανομένων των αναγκών και των απαιτήσεων που προσδιορίζονται στην προκήρυξη της σύμβασης ή στο περιγραφικό έγγραφο, όταν μεταβολές στα στοιχεία αυτά, στις ανάγκες και στις απαιτήσεις ενδέχεται να προκαλέσουν στρέβλωση του ανταγωνισμού ή να επιφέρουν διακρίσεις.

Οι αναθέτουσες αρχές αξιολογούν τις υποβληθείσες προσφορές βάσει των κριτηρίων ανάθεσης που ορίζονται στην προκήρυξη της σύμβασης ή στο περιγραφικό έγγραφο. Εφόσον το ζητά η αναθέτουσα αρχή, μπορούν να διεξαχθούν διαπραγματεύσεις με τον προσφέροντα που έχει κριθεί ότι υπέβαλε την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, από πλευράς βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής, σύμφωνα με το άρθρο 86 του Ν 4412/16. για την επιβεβαίωση των οικονομικών δεσμεύσεων ή άλλων όρων που περιέχονται στην προσφορά, οριστικοποιώντας τους όρους της σύμβασης, εφόσον αυτό:

α) δεν συνεπάγεται την ουσιώδη τροποποίηση βασικών στοιχείων της προσφοράς ή της δημόσιας σύμβασης, συμπεριλαμβανομένων των αναγκών και των απαιτήσεων που προσδιορίζονται στην προκήρυξη της σύμβασης ή στο περιγραφικό έγγραφο, και

β) δεν ενέχει κίνδυνο στρέβλωσης του ανταγωνισμού ή εισαγωγής διακρίσεων.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να προβλέπουν την απονομή βραβείων ή την καταβολή ποσών στους συμμετέχοντες στο διάλογο.

2.2.5.6 Διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση (άρθρο 32 Ν.4412/2016)

Πρόκειται για μια εξαιρετική διαδικασία, που εφαρμόζεται περιοριστικά στις ειδικές περιπτώσεις και περιστάσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2 έως 6 του άρθρου 32 (Βιβλίο Ι) και α' έως ι' του άρθρου 269 (Βιβλίο ΙΙ).

Στις ειδικές περιπτώσεις και περιστάσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 2 έως 6 του Ν.4412/2016, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αναθέτουν δημόσιες συμβάσεις προσφεύγοντας στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση.

Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών σε οποιαδήποτε από τις κατωτέρω περιπτώσεις:

α) εάν, ύστερα από ανοικτή ή κλειστή διαδικασία είτε δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά ή αίτηση συμμετοχής είτε καμία από τις υποβληθείσες προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής δεν είναι κατάλληλη, εφόσον δεν έχουν τροποποιηθεί ουσιαστικά οι αρχικοί όροι της σύμβασης και με την προϋπόθεση ότι διαβιβάζεται σχετική έκθεση στην Επιτροπή μετά από αίτημά της· Μη κατάλληλη θεωρείται μία προσφορά όταν είναι άσχετη με τη σύμβαση και αδυνατεί προδήλως, χωρίς να τροποποιηθεί ουσιαστικά, να ανταποκριθεί στις ανάγκες και τις απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής, όπως προσδιορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

Μη κατάλληλη θεωρείται μία αίτηση συμμετοχής όταν στο πρόσωπο του οικονομικού φορέα συντρέχει υποχρεωτικός ή δυνητικός λόγος αποκλεισμού, σύμφωνα με το άρθρο 73 ή όταν αυτός δεν πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής που έχει θέσει η αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με τα άρθρα 75, 76 και 77 του Ν.4412/2016.

β) εάν τα έργα, τα αγαθά ή οι υπηρεσίες μπορούν να παρασχεθούν μόνον από έναν συγκεκριμένο οικονομικό φορέα για οποιονδήποτε από τους κατωτέρω λόγους:

αα) στόχος της σύμβασης είναι η δημιουργία ή απόκτηση μοναδικού έργου τέχνης ή καλλιτεχνικής εκδήλωσης,

ββ) απουσία ανταγωνισμού για τεχνικούς λόγους,

γγ) προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.

Οι εξαιρέσεις που ορίζονται στις υποπεριπτώσεις ββ' και γγ' εφαρμόζονται μόνο εάν δεν υπάρχει εύλογη εναλλακτική λύση ή υποκατάστατο και η απουσία ανταγωνισμού δεν είναι αποτέλεσμα τεχνητού περιορισμού των παραμέτρων της σύμβασης

γ) στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για την αναθέτουσα αρχή, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών για την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών, υπό ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους είτε από προμηθευτή που παύει οριστικά τις εμπορικές του δραστηριότητες είτε από τον εκκαθαριστή διαδικασίας αφερεγγυότητας, δικαστικού συμβιβασμού ή ανάλογης διαδικασίας που προβλέπεται σε διατάξεις νόμου.

Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών:

α) όταν τα σχετικά προϊόντα κατασκευάζονται αποκλειστικά για σκοπούς έρευνας, πειραματισμού, μελέτης ή ανάπτυξης· ωστόσο, οι συμβάσεις που ανατίθενται δυνάμει της παρούσας περίπτωσης δεν περιλαμβάνουν την

παραγωγή ποσοτήτων ικανών να εξασφαλίζουν την εμπορική βιωσιμότητα του προϊόντος ή την απόσβεση των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης, β) για συμπληρωματικές παραδόσεις που πραγματοποιούνται από τον αρχικό προμηθευτή και προορίζονται είτε για τη μερική αντικατάσταση αγαθών ή εγκαταστάσεων είτε για επέκταση υφιστάμενων αγαθών ή εγκαταστάσεων, εφόσον η αλλαγή προμηθευτή θα υποχρέωνε την αναθέτουσα αρχή να αποκτήσει αγαθά με διαφορετικά τεχνικά χαρακτηριστικά τα οποία θα προκαλούσαν ασυμβατότητα ή δυσανάλογες τεχνικές δυσχέρειες στη χρήση και τη συντήρηση η διάρκεια αυτών των συμβάσεων, καθώς και των επαναλαμβανόμενων συμβάσεων, δεν υπερβαίνει κατά κανόνα τα τρία έτη,

γ) εάν πρόκειται για αγαθά που είναι εισηγμένα και αγοράζονται σε χρηματιστήριο εμπορευμάτων.

Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών όταν η σχετική σύμβαση έπεται διαγωνισμού μελετών που έχει διοργανωθεί, σύμφωνα με το Μέρος Α' του παρόντος Βιβλίου και πρέπει, σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπονται στο διαγωνισμό μελετών, να ανατεθεί στον νικητή ή σε έναν από τους νικητές του διαγωνισμού αυτού.

Στην τελευταία αυτή περίπτωση, όλοι οι νικητές του διαγωνισμού πρέπει να καλούνται να συμμετάσχουν στις διαπραγματεύσεις.

Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για νέα έργα ή υπηρεσίες που συνίστανται στην επανάληψη παρόμοιων έργων ή υπηρεσιών που ανατέθηκαν στον οικονομικό φορέα ανάδοχο της αρχικής σύμβασης από τις ίδιες αναθέτουσες αρχές, υπό την προϋπόθεση ότι αυτά τα έργα ή υπηρεσίες είναι, σύμφωνα με μία βασική μελέτη και ότι αυτή η μελέτη αποτέλεσε αντικείμενο αρχικής σύμβασης, η οποία έχει συναφθεί, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 26 του Ν.4412/2016. Στη βασική μελέτη αναγράφεται η έκταση πιθανών συμπληρωματικών έργων ή υπηρεσιών και οι όροι ανάθεσής τους.

Η δυνατότητα προσφυγής σε αυτή τη διαδικασία πρέπει να επισημαίνεται ήδη κατά την πρώτη προκήρυξη διαγωνισμού, και το συνολικό προβλεπόμενο ποσό για τη συνέχιση των εργασιών ή υπηρεσιών λαμβάνεται υπόψη από τις αναθέτουσες αρχές για την εφαρμογή του άρθρου 5 του Ν.4412/2016. Προσφυγή στη διαδικασία αυτή επιτρέπεται μόνο εντός τριετίας μετά τη σύναψη της αρχικής σύμβασης.

Με τα άρθρα 32 Α (ΒΙΒΛΙΟ Ι) και 269 Α (ΒΙΒΛΙΟ ΙΙ) του Ν.4412/2016 προβλέπονται, για τις ακόλουθες περιπτώσεις της διαδικασίας των άρθρων 32 και 269, εξαιρέσεις από την υποχρεωτική:

- χρήση του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ – άρθρα 22 παρ. 1, 36 & 258 παρ. 1),
- υποβολή ΕΕΕΣ/ΤΕΥΔ (άρθρο 79 παρ. 1 έως 4),
- υποβολή εγγύησης συμμετοχής (άρθρο 72 παρ. 1 περ. α' και άρθρο 302 παρ. 1 περ. α'),

2.2.5.7. Απευθείας ανάθεση

Απευθείας ανάθεση είναι η διαδικασία σύναψης σύμβασης χωρίς εκ των προτέρων δημοσιότητα, στο πλαίσιο της οποίας οι αναθέτουσες αρχές ή φορείς αναθέτουν την σύμβαση στον οικονομικό φορέα της επιλογής τους, κατόπιν έρευνας αγοράς και διαβούλευσης με έναν ή περισσότερους οικονομικούς φορείς.

Οι φορείς του Δημοσίου επιτρέπεται να προσφύγουν στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή κατώτερη από το ποσό των είκοσι χιλιάδων (30.000,00) ευρώ για υπηρεσίες, μελέτες και προμήθειες και 60.000 ευρώ για έργα, χωρίς Φ.Π.Α.

Η απευθείας ανάθεση διενεργείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της αναθέτουσας αρχής, χωρίς να απαιτείται συγκρότηση συλλογικού οργάνου (επιτροπή) για το σκοπό αυτό με εξαίρεση ειδικών περιπτώσεων (απόβλητα,

καθαριότητα, πράσινο και ηλεκτροφωτισμός που απαιτείται απόφαση συλλογικού οργάνου (Ν. 4412/2016).

Εκτιμάται πως η φράση «διενεργείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες» που χρησιμοποιεί ο νομοθέτης στο κείμενο του νόμου έχει την έννοια ότι η αρμόδια υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής, δηλαδή η υπηρεσία που αιτείται τη δαπάνη ή η υπηρεσία που με βάση τον Ο.Ε.Υ. έχει την ευθύνη διενέργειας, αναλαμβάνει τις αναγκαίες προπαρασκευαστικές ενέργειες και πρωτοβουλίες που προηγούνται της ανάθεσης, όπως λ.χ. η σύνταξη τεχνικών προδιαγραφών, ενδεικτικού προϋπολογισμού, σύνταξη και αποστολή πρόσκλησης υποβολής προσφοράς και όχι της έκδοσης της οικείας απόφασης ανάθεσης, η οποία αποτελεί αρμοδιότητα του καθ' ύλην αρμοδίου οργάνου διοίκησης της αναθέτουσας αρχής. Εξάλλου, σε κάθε περίπτωση πριν την ανάθεση, απαραίτητο είναι να εγκριθεί η διενέργεια της προμήθειας, υπηρεσίας, έργου, καθώς και η σχετική τεχνική έκθεση και η εκτιμώμενη αξία αυτών.

Συνεπώς, με βάση τα ανωτέρω, η απόφαση ανάθεσης αποτελεί αρμοδιότητα του αρμοδίου οργάνου διοίκησης αυτών, που κατά περίπτωση διαφοροποιείται (Αναγνωστόπουλος, 2016).

Ειδικά για τους ΟΤΑ για την απευθείας ανάθεση προμηθειών και υπηρεσιών, η αρμοδιότητα έγκρισης διενέργειας τους, της τεχνικής έκθεσης και του ενδεικτικού προϋπολογισμού, καθώς και της ανάθεσης ανήκει στο Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο του δημοτικού νομικού προσώπου. Στην περίπτωση αυτή τα συντασσόμενα τεύχη εγκρίνονται από τον Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο του δημοτικού προσώπου.

Η πρόσκληση για την υποβολή προσφοράς απαιτείται να αναρτηθεί στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. για πέντε ημέρες πριν την έκδοση της απόφασης για την ανάθεση της σύμβασης.

Αν η απόφαση ανάθεσης δεν αναρτηθεί στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., η καταρτισθείσα σύμβαση είναι αυτοδίκαια άκυρη και δεν παράγει έννομα αποτελέσματα (Ν. 4412/2016).

Η απόφαση ανάθεσης περιέχει τουλάχιστον τα εξής στοιχεία: α) την επωνυμία και τα στοιχεία επικοινωνίας της αναθέτουσας αρχής, β) περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης και της αξίας της, γ) όνομα και στοιχεία επικοινωνίας του οικονομικού φορέα, στον οποίο ανατίθεται η σύμβαση, δ) κάθε άλλη πληροφορία που κρίνει απαραίτητη η αναθέτουσα αρχή.

Δεν απαιτείται η προσκόμιση εγγύησης καλής εκτέλεσης για συμβάσεις αξίας ίσης ή κατώτερης των 30.000,00 ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α., εκτός και αν αυτή επιβάλλεται από την Υπηρεσία και προβλέπεται από τα έγγραφα της σύμβασης.

Ως χρόνος έναρξης της απευθείας ανάθεσης, θεωρείται η ημερομηνία αποστολής πρόσκλησης προς τους οικονομικούς φορείς για να υποβάλλουν προσφορά.

Ο συνολικός προϋπολογισμός των συμβάσεων έργων και μελετών που δικαιούται η αναθέτουσα αρχή να αναθέσει απευθείας κάθε έτος δεν μπορεί να υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό (10%) των ετήσιων πιστώσεων της αναθέτουσας αρχής, για ανάθεση συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών, αντίστοιχα. Συμβάσεις που ενδεχόμενα συναφθούν κατά παράβαση της προϋπόθεσης αυτής, είναι άκυρες και δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα.

Με την αρ.ΔΝΣγ/οικ 15299/ΦΝ 466/02.03.2017 (ΦΕΚ 900/17.03.2017 τεύχος Β') απόφαση Υπ. Υποδομών & Μεταφορών ρυθμίζονται τα ειδικότερα ζητήματα που αφορούν στη λειτουργία και διαχείριση του ηλεκτρονικού συστήματος, τις τεχνικές προδιαγραφές της εφαρμογής του, στους όρους και στις τεχνικές λεπτομέρειες διασύνδεσής του με άλλες εφαρμογές (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., κ.α.), στους όρους και προϋποθέσεις πρόσβασης και χρήσης, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

2.2.5.8. Συνοπτικός διαγωνισμός

Συνοπτικός διαγωνισμός είναι η απλοποιημένη διαδικασία ανάθεσης, στο πλαίσιο της οποίας κάθε ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλλει προσφορά.

Επιτρέπεται οι φορείς του Δημοσίου να επιλέγουν τη διαδικασία του συνοπτικού (πρόχειρου) διαγωνισμού, όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή κατώτερη από το ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000,00) ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α.

Για τη διενέργεια συνοπτικού διαγωνισμού, η αναθέτουσα αρχή δημοσιεύει απλοποιημένη προκήρυξη στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.. Επιπρόσθετα, μπορεί να προσκαλεί και συγκεκριμένους οικονομικούς φορείς, τρεις (3) τουλάχιστον, εφόσον δραστηριοποιούνται τόσοι στη σχετική αγορά.

Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής προσφορών ανέρχεται σε δέκα (10) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.(Ν. 4412/2016).

Οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν έγγραφες προσφορές. Οι Αναθέτουσες Αρχές δύνανται να χρησιμοποιούν το Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. σε όλα τα στάδια της διαγωνιστικής διαδικασίας, εφόσον αυτό προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης. (Ν. 4412/2016)

Η υποβολή μόνο μιας προσφοράς, δεν αποτελεί κώλυμα για τη συνέχιση της διαδικασίας του διαγωνισμού και την ανάθεση της σύμβασης.

Η αποσφράγιση των φακέλων των δικαιολογητικών συμμετοχής, των τεχνικών προσφορών και των οικονομικών προσφορών, μπορεί να ολοκληρωθεί σε μία δημόσια συνεδρίαση, εφόσον κριθεί σκόπιμο από την Επιτροπή.

Οι λεπτομέρειες διενέργειας του συνοπτικού διαγωνισμού καθορίζονται στη διακήρυξη. Για τη συμμετοχή σε συνοπτικό διαγωνισμό δεν απαιτείται η προσκόμιση εγγύησης συμμετοχής (Ν. 4412/2016).

Ως χρόνος έναρξης του συνοπτικού διαγωνισμού θεωρείται η ημερομηνία καταχώρησης της απλοποιημένης διακήρυξης στο Κ.Η.Μ Δ.Η.Σ.

Για την έναρξη της διαδικασίας του συνοπτικού διαγωνισμού απαιτείται να έχει προηγηθεί η σύνταξη μελέτης (τεχνικές προδιαγραφές, διακήρυξη, κλπ) και η απόφαση ανάληψης υποχρέωσης (ΑΑΥ) για την έγκριση της δαπάνης και τη διάθεση της πίστωσης. Η Οικονομική Επιτροπή εγκρίνει τη διενέργεια του συνοπτικού διαγωνισμού και καθορίζει και τους ορούς της διακήρυξης του συνοπτικού διαγωνισμού, και έπεται η δημοσιοποίηση περίληψης της διακήρυξης.

2.3 Νομικές συνέπειες του υποχρεωτικού χαρακτήρα της νομοθεσίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων – Υποχρεωτικός έλεγχος των δημοσίων συμβάσεων από τη δικαστική αρχή

Η μη συμμόρφωση με τις υποχρεωτικές διατάξεις της εφαρμοστέας νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις οδηγεί σε ακυρότητα της διαδικασίας υποβολής προσφορών, τουλάχιστον μετά το στάδιο κατά το οποίο συνέβη το συμβάν μη συμμόρφωσης με την ισχύουσα υποχρεωτική νομοθεσία και, ως εκ τούτου, οδηγεί σε ακυρότητα της σύμβασης. Απαγορεύεται η πληρωμή του προμηθευτή / εργολάβου σε άκυρες συμβάσεις, εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις, στις οποίες ο προμηθευτής / ανάδοχος πρέπει να αποδείξει, μετά από δικαστικές ενέργειες και έκδοση δικαστικών αποφάσεων που υποστηρίζουν την αξίωση των εργολάβων, ότι η αναθέτουσα αρχή έχει εμπλουτιστεί άδικα και το ποσό του αδικαιολόγητου πλουτισμού (Ν. 4412/2016).

Η εγκυρότητα της διαδικασίας υποβολής προσφορών μπορεί να ελεγχθεί και να ελεγχθεί με την υποβολή καταγγελίας στον ειδικά αρμόδιο, για τον έλεγχο της εγκυρότητας των δημοσίων συμβάσεων, της δημόσιας διοικητικής αρχής, καθώς και με τα αρμόδια Ελληνικά Δικαστήρια, είτε μέσω αίτηση προσωρινών μέτρων για την προσωρινή ρύθμιση της διαδικασίας υποβολής προσφορών και την εφαρμογή της υποχρεωτικής νομοθεσίας που έχει παραβιαστεί - σύμφωνα με την αίτηση - και / ή μέσω κύριας αξίωσης

αποζημίωσης λόγω παραβίασης της υποχρεωτικής νομοθεσίας. Αυτό το δικαίωμα παραχωρείται από το νόμο σε οποιοδήποτε πρόσωπο (νομικό πρόσωπο ή άτομο) που έχει νόμιμο συμφέρον, οικονομικό ή άλλο, σχετικά με το αποτέλεσμα της διαδικασίας υποβολής προσφορών. Κατά συνέπεια, μια τέτοια καταγγελία ή / και αίτηση μπορεί να υποβληθεί κυρίως από άλλους συμμετέχοντες στη διαδικασία υποβολής προσφορών.

Το ελληνικό εθνικό νομικό σύστημα δημοσίων συμβάσεων συμμορφώνεται με τις αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων. Ως αποτέλεσμα, οι βασικοί κανόνες που ισχύουν για τη συμμετοχή στις διαδικασίες υποβολής προσφορών, το περιεχόμενο των προσφορών που πρέπει να υποβληθούν, η εξέταση και αξιολόγηση των προσφορών από την αρμόδια επιτροπή, τα κριτήρια ανάθεσης και η κοινοποίηση του αποτελέσματος των διαδικασιών, είναι κοινά είτε σε κάθε περίπτωση ότι ενεργοποιείται το κατώτατο όριο του κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης («διεθνής διαγωνισμός») ή σε περιπτώσεις που η διαδικασία υποβολής προσφορών θεωρείται ως «εθνική προσφορά»

Η νομοθεσία περί δημοσίων συμβάσεων δεν εφαρμόζεται, μόνο εν μέρει, στον τομέα της δημόσιας άμυνας, στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, σε εμπιστευτικές δημόσιες συμβάσεις, σε συμφωνίες ιδιωτικοποίησης. Ωστόσο, σε αυτές τις περιπτώσεις ισχύουν επίσης ορισμένες βασικές αρχές σχετικά με τη διαφάνεια της διαδικασίας υποβολής προσφορών και την ίση μεταχείριση των συμμετεχόντων (N. 4412/2016).

Οι κυριότερες διαφορές μεταξύ διεθνούς και εθνικού διαγωνισμού είναι (i) οι προθεσμίες για την υποβολή των προσφορών (που ξεκινούν την επόμενη ημέρα από τη δημοσίευση ή την παραλαβή της Πρόσκλησης σε υποψηφίους). οι εθνικές προσφορές επιτρέπουν μικρότερες προθεσμίες, (ii) την έκταση της τεκμηρίωσης που πρέπει να υποβάλουν οι υποψήφιοι για το παραδεκτό της συμμετοχής τους στην προσφορά · οι εθνικές προσφορές επιτρέπουν λιγότερο λεπτομερή τεκμηρίωση και αποδεικτικά στοιχεία (iii) την υποχρέωση της

αναθέτουσας αρχής να απαντήσει εντός καθορισμένης προθεσμίας για διευκρινίσεις που ενδέχεται να ζητήσουν οι δυνητικοί συμμετέχοντες οι διεθνείς προσφορές ορίζουν αυτήν την υποχρέωση ως κύρια αρχή για την αναθέτουσα αρχή (iv) τις προθεσμίες μετά την παρέλευση της οποίας η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προχωρήσει στη σύναψη της σύμβασης με τον προτιμώμενο πλειοδότη. Οι διεθνείς προσφορές προβλέπουν έναν δικαστικό μηχανισμό που απαγορεύει την ανάθεση πριν από την παρέλευση της προθεσμίας υποβολής και εξέτασης καταγγελιών. Στις εθνικές προσφορές, οι δικαστικές αρχές διστάζουν να καθυστερήσουν τις δημόσιες αρχές με τη συνέχιση της διαδικασίας υποβολής προσφορών ή την εκτέλεση της σύμβασης.

Κεφάλαιο 3^ο Κριτήρια ποιοτικής επιλογής

3.1 Λόγοι αποκλεισμού

Οι αναθέτουσες αρχές αποκλείουν έναν οικονομικό φορέα από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης όταν αποδεικνύουν ή είναι γνωστό στην αναθέτουσα αρχή με άλλο τρόπο, ότι υπάρχει εις βάρος του αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση.

Πιο συγκεκριμένα, στις διαδικασίες αυτές δεν μπορούν να συμμετέχουν φορείς που αποδεδειγμένα (σύμφωνα με αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση) έχουν κριθεί ένοχοι για αδικήματα όπως η απάτη, η δωροδοκία, η εμπορία ανθρώπων καθώς και η παιδική εργασία, η νομιμοποίηση εσόδων προερχομένων από μη νόμιμες δραστηριότητες, η παροχή χρηματοδότησης σε τρομοκρατικές οργανώσεις ή πράξεις, η συμμετοχή σε εγκληματικές οργανώσεις ή η τέλεση και η συμμετοχή σε τρομοκρατικές πράξεις ή εγκλήματα.

Η υποχρέωση αποκλεισμού οικονομικού φορέα εφαρμόζεται επίσης όταν το πρόσωπο εις βάρος του οποίου εκδόθηκε αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση είναι μέλος του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου του εν λόγω οικονομικού φορέα ή έχει εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε αυτό. Η υποχρέωση του προηγούμενου εδαφίου αφορά:

αα) στις περιπτώσεις εταιρειών περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε.), ιδιωτικών κεφαλαιουχικών εταιρειών (Ι.Κ.Ε.) και προσωπικών εταιρειών (Ο.Ε. και Ε.Ε.), τους διαχειριστές,

ββ) στις περιπτώσεις ανωνύμων εταιρειών (Α.Ε.), τον διευθύνοντα σύμβουλο, καθώς και όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, γγ) στις περιπτώσεις των συνεταιρισμών τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

Στις διαδικασίες δεν μπορούν να συμμετέχουν επίσης οι φορείς που δεν έχουν τακτοποιήσει τυχόν φορολογικές και ασφαλιστικές υποχρεώσεις. Εξάλλου, χωρίς την ύπαρξη φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας

κανένας φορέας δεν μπορεί να εισπράξει χρήματα από το δημόσιο. Αυτό δεν σημαίνει ότι ο φορέας δεν πρέπει να έχει οφειλές αλλά θα πρέπει να τις έχει ρυθμίσει προκειμένου να είναι σε θέση να εκδώσει την αντίστοιχη ενημερότητα.

Το δικαίωμα του αποκλεισμού ισχύει επίσης και για:

- Τους φορείς που δεν τηρούν τα προβλεπόμενα μέτρα και κανόνες που υπαγορεύονται από την εργατική και περιβαλλοντική νομοθεσία.
- Τους φορείς που βρίσκονται σε διαδικασία πτώχευσης ή σε αντίστοιχες διαδικασίες όπως αυτές προβλέπονται από τον νόμο.
- Τους φορείς που προκειμένου να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό προχώρησαν σε συμφωνίες με άλλους φορείς.
- Τους φορείς στους οποίους εντοπίζεται σύγκρουση συμφερόντων και δεν έχει αντιμετωπιστεί το ζήτημα.
- Τους φορείς που είχαν αναλάβει προηγούμενες συμβάσεις και δεν κατάφεραν να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις της με αποτέλεσμα να μην ολοκληρωθούν.
- Τους φορείς που έχουν κάνει ψευδείς δηλώσεις ή δεν έχουν προσκομίσει τα έγγραφα και τα δικαιολογητικά που απαιτούνται.
- Τους φορείς που χρησιμοποιούν αθέμιτους τρόπους και διαδικασίες προκειμένου να επηρεάσουν την λήψη της τελικής απόφασης υπέρ τους.
- Τους φορείς που αποδεδειγμένα δεν είναι συνεπείς επαγγελματικά και έχουν κάνει παραπτώματα στο παρελθόν (Ν. 4412/2016).

3.2 Αποκλεισμός οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις

Ο φορέας που συμμετέχει στο διαγωνισμό σύναψης μίας σύμβασης και αντιμετωπίσει μία από τις κατηγορίες που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη ενότητα, θα πρέπει να αποδείξει ότι δεν ισχύουν και ότι είναι αξιόπιστος και μπορεί να φέρει εις πέρας τις υποχρεώσεις που θα αναλάβει. Εάν δεν το κάνει τότε όχι μόνο θα αποκλειστεί από την συγκεκριμένη σύμβαση στην οποία έχει

συμμετέχει αλλά και από επόμενες συμβάσεις για ένα χρονικό διάστημα που θα καθοριστεί και δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερο από 5 χρόνια.

Στην περίπτωση που ισχύουν τα παραπάνω, τότε η αρχή που αναθέτει την σύμβαση κάνει μία εισήγηση στην οποία θα πρέπει να περιλαμβάνονται τα παραπάνω και να τεκμηριώνει τις αιτίες για τον αποκλεισμό του φορέα. Ακολουθεί κοινή υπουργική απόφαση η οποία ολοκληρώνει τη διαδικασία.

Εφόσον ένας φορέας αποκλειστεί με αυτή τη διαδικασία τότε δεν μπορεί και στο μέλλον να συμμετέχει σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων για ίσο χρονικό διάστημα. Επιπλέον ο φορέας εισάγεται και στην Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων όπου αναφέρονται οι αιτίες καθώς και το χρονικό διάστημα που θα είναι αποκλεισμένος προκειμένου να ενημερωθούν όλοι γι' αυτό (Ν. 4412/2016).

3.3 Κριτήρια επιλογής

Προκειμένου να επιλεγεί ένας οικονομικός φορέας για τη σύναψη μιας δημόσιας σύμβασης χρησιμοποιούνται κάποια κριτήρια. Αυτά είναι:

- Η καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας
- Η οικονομική και χρηματοοικονομική του επάρκεια
- Η τεχνική και επαγγελματική του ικανότητα (Ν. 4412/2016)

Τα παραπάνω κριτήρια καλύπτονται μέσω των σχετικών δικαιολογητικών. Για παράδειγμα, προκειμένου να διαφανεί το είδος της επαγγελματικής δραστηριότητας ενός φορέα θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένος στο αντίστοιχο επαγγελματικό μητρώο του κλάδου του. Με δικαιολογητικά μπορεί να τεκμηριωθεί και η οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια. Οι αρχές που αναθέτουν την σύμβαση μπορούν να ζητήσουν από τους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στις διαδικασίες να έχουν έναν ορισμένο ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών, συμπεριλαμβανομένου ορισμένου ελάχιστου κύκλου εργασιών στον τομέα δραστηριοτήτων που καλύπτεται από τη σύμβαση. Επίσης, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να

παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τους ετήσιους λογαριασμούς, παρουσιάζοντας την αναλογία, ιδίως, στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Μπορούν επίσης να απαιτούν κατάλληλο επίπεδο ασφαλιστικής κάλυψης έναντι επαγγελματικών κινδύνων. Τέλος, την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα μπορούν να τεκμηριώσει η διασφάλιση της ύπαρξης των απαραίτητων πόρων που θα εξασφαλίσουν ότι ο φορέας που θα αναλάβει την σύμβαση θα μπορέσει να παρέχει αποτελεσματικές και ποιοτικές υπηρεσίες (Ν. 4412/2016).

Κριτήρια για λήψη απόφασης	Ναι	Όχι
Α. Γενικά		
1. Οι πληροφορίες που παρέχονται στο Σημείωμα Έργου είναι επαρκείς για να καταλήξουμε σε συμπέρασμα κατά πόσο το έργο μπορεί να προεπιλεγεί		
2. Είναι ξεκάθαρο ποιος φορέας είναι υπεύθυνος για υλοποίηση του έργου και ποιος τελικά θα είναι υπεύθυνος για την έγκαιρη παράδοση του έργου μέσα στα πλαίσια του προϋπολογισμού του		
Β. Σκεπτικό για το Έργο και Αξιολόγηση των Αναγκών		
3. Το πρόβλημα ή η ευκαιρία που το έργο θα αντιμετωπίσει καταδεικνύεται ξεκάθαρα και η επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο το έργο θα βοηθήσει στην επίλυση του προβλήματος ή θα αξιοποιήσει την νέα ευκαιρία είναι επαρκής και λογική.		
4. Η περιγραφή του πεδίου εφαρμογής του έργου είναι αρκετά λεπτομερής για το στάδιο της προεπιλογής και δεν υπάρχουν προφανείς παραλείψεις των κύριων μερών που το αποτελούν που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την επίτευξη του σκοπού του έργου.		

<p>5. Υπάρχει επείγουσα ανάγκη (δηλαδή, μέσα στα επόμενα 3 χρόνια) για τις υπηρεσίες που προσφέρει το έργο, όπως αποδεικνύεται από ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα στοιχεία: υπάρχουσα ζήτηση για ένα έργο που βρίσκεται κοντά στο τέλος της οικονομικής ζωής του ή είναι τεχνολογικά απηρχαιωμένο έλλειψη δυναμικότητας σε υφιστάμενες εγκαταστάσεις με αποτέλεσμα τη μη εξυπηρέτηση της ζήτησης αυξανόμενη ζήτηση, που ενδέχεται να ξεπερνά τη δυναμικότητα των υφιστάμενων εγκαταστάσεων στο εγγύς μέλλον, ή ζήτηση για νέες υπηρεσίες που δεν προσφέρονται.</p>		
<p>Γ. Συνάφεια με τη Στρατηγική</p>		
<p>6. Το έργο θα συμβάλει στην επίτευξη των σχετικών στρατηγικών στόχων και των στόχων που καθορίζονται στο εγκεκριμένο εθνικό στρατηγικό σχέδιο ή το στρατηγικό σχέδιο του Υπουργείου ή άλλων σχετικών εγγράφων.</p>		
<p>Δ. Προκαταρκτική Οικονομική Ανάλυση και ανάλυση των εναλλακτικών επιλογών</p>		
<p>7. Η προτεινόμενη τεχνική λύση είναι κατάλληλη για το πρόβλημα που εντοπίστηκε, δηλαδή, η προτεινόμενη τεχνική λύση δεν είναι ούτε πολύ υπερβολική ούτε διαλαμβάνει περιττά στοιχεία.</p>		
<p>8. Τα σημαντικά οφέλη του έργου είναι εύλογα και οι δικαιούχοι αποτελούν προτεραιότητα για την κυβέρνηση</p>		
<p>9. Τα οφέλη για τους χρήστες είναι πιθανό ότι μπορούν να επιτευχθούν σε ένα αποδεκτό κόστος, για παράδειγμα το κατά προσέγγιση κόστος κεφαλαίου ανά χρήστη ή ανά μονάδα προϊόντος είναι</p>		

σύμφωνα με άλλα συγκρίσιμα έργα ή / και με παρόμοια διεθνή έργα.		
10. Σε γενικές γραμμές, είναι εύλογο να πιστεύουμε ότι τα δυνητικά οφέλη από το προτεινόμενο έργο είναι πιθανόν να υπερβούν το προτεινόμενο κόστος του έργου.		
11. Έχουν εξεταστεί εναλλακτικές λύσεις και η προτεινόμενη λύση θεωρείται η πιο κατάλληλη μεταξύ αυτών έχουν εντοπιστεί για να διενεργηθεί σε βάθος ανάλυση για αξιολόγηση.		
Ε. Δημοσιονομική και Οικονομική Βιωσιμότητα		
12. Οι μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες δημοσιονομικές επιπτώσεις του έργου συνάδουν με τις δημοσιονομικές προβλέψεις και τάσεις, και λαμβάνουν υπόψη τις υφιστάμενες δεσμεύσεις του οικονομικού φορέα που προτείνει το έργο.		
13. Εάν το έργο πρόκειται να υλοποιηθεί και λειτουργήσει από ένα ανεξάρτητο οικονομικά φορέα, η οικονομική κατάσταση του φορέα - ταμειακές ροές και φερεγγυότητα - θα πρέπει να είναι υγιής και να προβλέπεται ότι θα παραμείνει έτσι.		
Στ. Ρυθμίσεις Υλοποίησης		
14. Ο αρμόδιος φορέας υλοποίησης έχει την απαραίτητη ικανότητα να προωθήσει το έργο ή να είναι σε θέση να επιλύσει οποιεσδήποτε μη σημαντικές αδυναμίες πριν από την έναρξη της εφαρμογής		
Ζ. Θέματα Βιωσιμότητας		
15. Η βιωσιμότητα του έργου δεν είναι πιθανό να τεθεί σε κίνδυνο: Από την έλλειψη χρηματοδότησης για την		

λειτουργία ή / και τη συντήρηση, Από σημαντικές αδυναμίες στην ικανότητα του φορέα διαχείρισης που είναι απίθανο να επιλυθούν έγκαιρα για την ολοκλήρωση του έργου		
16. Έχουν εντοπιστεί μέτρα μετριασμού για πιθανές σημαντικές περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις.		
H. Προσέγγιση για Διεξαγωγή Επιπρόσθετων Μελετών		
17. Κατά πόσο έχουν περιληφθεί κατάλληλα εμπειριστατωμένες απαιτήσεις για περαιτέρω μελέτες, συμπεριλαμβανομένων των αξιολογήσεων των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων, όπου είναι αναγκαίο.		

3.4 Κύριοι όροι σύμβασης στις δημόσιες συμβάσεις

Οι κύριοι όροι των δημοσίων συμβάσεων πρέπει να αναφέρονται στην τεκμηρίωση που επισυνάπτεται στην Προκήρυξη, συμπεριλαμβανομένων των Γενικών και Ειδικών όρων και στις τεχνικές προδιαγραφές. Ωστόσο, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ενσωματώσει με αναφορά τους όρους της σύμβασης, όπως ορίζεται στην υποχρεωτική ισχύουσα νομοθεσία για δημόσιες κατασκευές / έργα, υπηρεσίες / σχεδιασμό - μελέτη ή προμήθειες.

Οι βασικοί κοινοί όροι της σύμβασης είναι οι εξής (N. 4412/2016):

- η εκτέλεση της σύμβασης εποπτεύεται από τον επιβλέποντα μηχανικό/επιτροπή που έχει ορισθεί από την αναθέτουσα αρχή που εκδίδει παραγγελίες στον ανάδοχο / προμηθευτή, οι οποίοι πρέπει να συμμορφωθούν, ακόμη και αν αυτό δημιουργεί αξιώσεις για πρόσθετη αποζημίωση ή / και εκκαθάριση ζημιών ή / και παράταση χρόνου ,
- ο ανάδοχος / προμηθευτής υποχρεούται να υποβάλει χρηματοοικονομική εγγύηση κατά την έναρξη της εκτέλεσης της

σύμβασης η οποία αντιστοιχεί σε ποσοστό 5% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης,

- ο ανάδοχος / προμηθευτής υποχρεούται να υποβάλει προς έγκριση, κατά την έναρξη της εκτέλεσης, δεσμευτικό λεπτομερές χρονοδιάγραμμα, στο οποίο επιβάλλονται κυρώσεις όπως ορίζονται από την αναθέτουσα αρχή,
- στο τέλος κάθε ημερολογιακού μήνα ή άλλης κατάλληλης συμφωνημένης περιόδου, ο ανάδοχος / προμηθευτής υποβάλλει προς έγκριση πιστοποίηση, που περιγράφει όλες τις εκτελεσθείσες εργασίες, κατά την παραπάνω περίοδο. Ο επιβλέπων μηχανικός ελέγχει την εκτέλεση των παραπάνω, προκειμένου να εγκριθεί περαιτέρω η πληρωμή.
- Απαγορεύεται η αναπροσαρμογή των τιμών. Κατ' εξαίρεση, σε αποδεδειγμένες δυσμενείς και απρόβλεπτες συνθήκες ή σε περιπτώσεις που απαιτείται νέος τύπος έργων, υπηρεσιών ή προμηθειών για την ολοκλήρωση του έργου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να εγκρίνει νέες τιμές, με τις οποίες οι ίδιοι όροι της οικονομικής προσφοράς του εργολάβου (εφαρμόζεται έκπτωση ή άλλη προσφορά, ανάλογα με την περίπτωση
- η υποχρεωτική περίοδος εγγύησης, κατά την οποία ο ανάδοχος / προμηθευτής είναι υποχρεωμένος να υποστηρίξει τα έργα ή υπηρεσίες ή προμήθειες, κυμαίνεται για τα έργα σε δεκαπέντε μήνες ενώ για τις προμήθειες και τις υπηρεσίες ορίζεται κάθε φορά από την αναθέτουσα αρχή. Μετά από την παρέλευση της περιόδου εγγύησης ο ανάδοχος/προμηθευτής απαλλάσσεται από τις υποχρεώσεις του.
- Η ανανέωση της σύμβασης εκ μέρους του αναδόχου / προμηθευτή επιτρέπεται σε περιπτώσεις που ο αρχικός ανάδοχος αποδεικνύει ότι είναι αδύνατο να συνεχιστεί η εκτέλεση του έργου, υπό την προϋπόθεση της προηγούμενης έγκρισης της αναθέτουσας αρχής.

Κεφάλαιο 4^ο Ανάθεση των συμβάσεων

4.1 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης

Η συμμετοχή στις διαδικασίες για την ανάθεση συμβάσεων δεν καθορίζεται μόνο από την εθνική νομοθεσία αλλά και από το κοινοτικό δίκαιο. Στο πλαίσιο αυτό οι φορείς που συμμετέχουν θα πρέπει να υπογράψουν και να προσκομίσουν το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.). Το έγγραφο αυτό αποτελεί στην ουσία μία υπεύθυνη δήλωση που διέπεται από την νομοθεσία. Με το έγγραφο αυτό ο φορέας που δηλώνει συμμετοχή δηλώνει ότι πληροί τις απαραίτητες προϋποθέσεις πριν επισυνάψει τα απαραίτητα δικαιολογητικά όταν του ζητηθούν. Στην ουσία ο φορέας δηλώνει ότι δεν έχει κώλυμα συμμετοχής και ότι πληροί τα κριτήρια που απαιτούνται για να συμμετέχει και να επιλεγθεί (Ν. 4412/2016).

Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, οι αναθέτουσες αρχές /φορείς δέχονται το **Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ)**, το οποίο αποτελείται από ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α'75), ως **προκαταρκτική απόδειξη** προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις απαραίτητες προϋποθέσεις πριν επισυνάψει τα απαραίτητα δικαιολογητικά όταν του ζητηθούν. Στην ουσία ο φορέας δηλώνει ότι δεν έχει κώλυμα συμμετοχής και ότι πληροί τα κριτήρια που απαιτούνται για να συμμετέχει και να επιλεγθεί (Ν. 4412/2016).

Για να επιλεγθεί ένας φορέας και να του ανατεθεί η σύμβαση θα πρέπει πέρα από τα παραπάνω, η πρόταση που θα υποβάλλει να είναι και η πιο συμφέρουσα οικονομικά. Το κριτήριο για να εξεταστεί ποια προσφορά είναι πιο συμφέρουσα είναι είτε η τιμή, είτε το κόστος σε σχέση με την επάρκεια και την ποιότητα. Θα πρέπει δηλαδή η προσφορά που θα επιλεγθεί να παρέχει την

καλύτερη δυνατή ποιότητα συνδυαστικά με την κατάλληλη τιμή ενώ παράλληλα λαμβάνονται υπόψη και άλλες διαστάσεις και πτυχές όπως οι περιβαλλοντικές και οι κοινωνικές σε σχέση πάντα με το αντικείμενο και το περιεχόμενο της σύμβασης. Τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για να διασφαλιστεί ότι τηρούνται τα παραπάνω είναι:

- ✓ Η ποιότητα. Αυτό είναι το πιο περίπλοκο κριτήριο δεδομένου ότι περιλαμβάνει πολλές διαστάσεις από τις τεχνικές μέχρι τις αισθητικές και τις κοινωνικές.
- ✓ Η ποιότητα και η επάρκεια του προσωπικού αφού αυτός είναι και ο πιο σημαντικός παράγοντας που θα εξασφαλίσει την ποιότητα του αποτελέσματος.
- ✓ Η υποστήριξη και η εξυπηρέτηση που θα παρασχεθεί μετά την ολοκλήρωση της σύμβασης.
- ✓ Η διαχείριση της σύμβασης από άποψη ημερομηνιών και παραδόσεων.
- ✓ Η παροχή εγγυήσεων για το αποτέλεσμα και την ομαλή λειτουργία αλλά και για τα χρονικά όρια (Ν. 4412/2016).

Λαμβάνονται επίσης και κοινωνικά χαρακτηριστικά ως κριτήριο για την λήψη αποφάσεων. Τα κοινωνικά αυτά χαρακτηριστικά καθορίζονται εκ των προτέρων και είναι:

- Ο φορέας να απασχολεί εργαζόμενους που ανήκουν σε ευπαθείς και κοινωνικά ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Οι εργαζόμενοι αυτοί θα πρέπει να απασχολούνται τουλάχιστον για έναν χρόνο πριν ο φορέας συμμετέχει σε διαδικασίες προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι προσλήψεις αυτών των ατόμων είναι πλασματικές και γίνονται μόνο γι' αυτό τον λόγο.
- Ο φορέας να συμβάλλει ώστε τα άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες πληθυσμού να διευκολύνονται σε όλα τα επίπεδα.
- Ο φορέας να μην υπερασπίζεται διακρίσεις αλλά αντίθετα να τις αντιμάχεται.
- Ο φορέας να εξασφαλίζει την ισότιμη μεταχείριση των δύο φύλων (Ν. 4412/2016).

Η αρχή που αναθέτει την σύμβαση προσδιορίζει εκ των προτέρων τα κριτήρια που θα χρησιμοποιηθούν για την επιλογή καθώς και τη βαρύτητα που θα έχει το καθένα από αυτά.

Η αξιολόγηση του κάθε κριτηρίου είναι αυτόνομη μεν αλλά σε συνάρτηση με τα υπόλοιπα κριτήρια καθώς και την τιμή. Το κάθε κριτήριο βαθμολογείται αλλά πρέπει να περιλαμβάνεται και η αιτιολόγηση της βαθμολογίας καθώς και ανάλυση εκ μέρους των αξιολογητών για το τελικό αποτέλεσμα. Η συγκέντρωση της βαθμολογίας των επιμέρους κριτηρίων καθορίζει και τον τελικό ανάδοχο.

Όταν η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά δεν προσδιορίζεται αποκλειστικά βάσει της τιμής τότε πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά είναι εκείνη που παρουσιάζει το μικρότερο λόγο της συγκριτικής τιμής της προσφοράς προς τη βαθμολογία της. Συγκριτική τιμή προσφοράς είναι η τιμή που υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψη την τιμή της προσφοράς και, εφόσον προβλέπεται από τη διακήρυξη, το κόστος. Η αναθέτουσα αρχή καθορίζει με σαφήνεια στη διακήρυξη τον ακριβή τρόπο υπολογισμού της συγκριτικής τιμής προσφοράς (Ν. 4412/2016).

4.2 Ισότιμες και ισοδύναμες προσφορές

Στις περιπτώσεις που το βασικό κριτήριο επιλογής είναι η τιμή που αξιολογείται ως η πιο συμφέρουσα, τότε υπάρχει το ενδεχόμενο να υπάρξουν περισσότερες από μία με την ίδια τιμή. Στις περιπτώσεις αυτές η επιλογή του αναδόχου γίνεται με κλήρωση, στην οποία παρίστανται οι φορείς που συμμετέχουν καθώς και η Οικονομική Επιτροπή, ανάμεσα σε αυτούς οι προσφορές τους είναι ισότιμες.

Αν τα κριτήρια είναι περισσότερο και δεν περιλαμβάνουν μόνο την τιμή, τότε η τελική βαθμολογία όπως ήδη αναφέρθηκε, καθορίζει τον ανάδοχο. Και εδώ υπάρχει το ενδεχόμενο περισσότερους από έναν φορέα να έχουν την ίδια βαθμολογία και να ισοδυναμούν. Σε αυτή την περίπτωση η επιλογή εξαρτάται από το είδος της σύμβασης καθώς και του σημείου στο οποίο εντοπίζεται η ισοδυναμία. Αν για παράδειγμα η σύμβαση είναι τεχνικής φύσης, τότε επιλέγεται η καλύτερη προσφορά και αν δεν υπάρχει λύση τότε γίνεται και σε αυτή την περίπτωση κλήρωση (Ν. 4412/2016).

4.3 Προσφορές και αιτήσεις συμμετοχής

4.3.1. Περιεχόμενο προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής

Οι Οικονομικοί Φορείς υποβάλλουν την προσφορά ή την αίτηση συμμετοχής τους μέσω του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. σε ηλεκτρονικό φάκελο μέσα στη προθεσμία που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Τα περιεχόμενα του ανωτέρω φακέλου ορίζονται ως εξής:

- (α) Ένας (υπο)φάκελος με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής» στον οποίο περιλαμβάνονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά σύμφωνα με την διακήρυξη του έργου.
- (β) Ένας (υπο)φάκελος με την ένδειξη «Τεχνική Προσφορά» στον οποίο περιλαμβάνονται τα τεχνικά στοιχεία της προσφοράς του οικονομικού φορέα, όταν απαιτείται.

(γ) Ένας (υπο)φάκελος με την ένδειξη «Οικονομική Προσφορά» στον οποίο περιλαμβάνεται η οικονομική προσφορά του οικονομικού φορέα.

Ο Οικονομικός Φορέας συντάσσει την οικονομική του προσφορά συμπληρώνοντας την αντίστοιχη ειδική ηλεκτρονική φόρμα όπως έχει παραχθεί από το υποσύστημα.

4.3.2. Περιεχόμενο φακέλου «Τεχνική Προσφορά»

Στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων προμηθειών και γενικών υπηρεσιών, ο φάκελος της τεχνικής προσφοράς περιέχει ιδίως τα έγγραφα και τα δικαιολογητικά που τεκμηριώνουν την τεχνική επάρκεια, χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των προσφορών και περιγράφονται στα έγγραφα της σύμβασης (Ν. 4412/2016).

4.3.3. Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών

Η οικονομική προσφορά, δηλαδή η προσφερόμενη τιμή δίδεται σε ευρώ.

Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης προμηθειών με κριτήριο την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά αποκλειστικά βάσει της τιμής, η τελευταία μπορεί να προκύπτει κατά την προσφερόμενη έκπτωση επί τοις εκατό (%) στην τιμή του είδους, του ενδεικτικού προϋπολογισμού βάσει τιμών αναφοράς, όπως αυτές προσδιορίζονται από την κείμενη νομοθεσία (π.χ. πετρελαιοειδή, νωπά λαχανικά και άλλες κατηγορίες τροφίμων, κλπ) ή βάσει

Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ορίσει στα έγγραφα της σύμβασης ότι οι οικονομικές προσφορές συντάσσονται και υποβάλλονται, σύμφωνα με τα παρακάτω:

α) αν κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής, οι οικονομικοί φορείς προσφέρουν επιμέρους ποσοστά έκπτωσης για κάθε ομάδα τιμών ομοειδών εργασιών του τιμολογίου και του προϋπολογισμού, εκφραζόμενα σε ακέραιες μονάδες επί τοις εκατό (%), ιδίως όταν είναι μεγάλο το πλήθος των τιμών μονάδας, με τις οποίες θα

καταρτισθεί η σύμβαση. Οι οικονομικές προσφορές συντάσσονται, αριθμητικώς και ολογράφως, υποχρεωτικά επί του εντύπου που χορηγεί η αναθέτουσα αρχή. Τα επιμέρους ποσοστά έκπτωσης πρέπει να βρίσκονται σε ομαλή σχέση μεταξύ τους. Ομαλή είναι η προσφορά όταν κανένα επιμέρους ποσοστό έκπτωσης (Ει) δεν είναι μικρότερο από $1,10Eμ - 10\%$ ούτε μεγαλύτερο από $0,90 Eμ + 10\%$. Προσφορά που έχει αποκλίσεις από τα όρια αυτά είναι απαράδεκτη. Είναι δυνατόν, σε κάποια ή κάποιες ομάδες εργασιών η προσφερόμενη έκπτωση να είναι μηδενική, εφόσον τηρούνται οι παραπάνω απαιτήσεις ομαλότητας ή

β) αν κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής, οι οικονομικές προσφορές συντάσσονται με ελεύθερη συμπλήρωση ανοιχτού τιμολογίου, ιδίως όταν οι ποσότητες των εργασιών έχουν προμετρηθεί χωρίς κίνδυνο συμβατικών σφαλμάτων και δεν αναμένονται κατασκευαστικές αποκλίσεις. Στους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς χορηγούνται από την αναθέτουσα αρχή, σε ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή, σύμφωνα με το σχετικό υπόδειγμα που συμπεριλαμβάνεται στα έγγραφα της σύμβασης:

- τιμολόγιο όμοιο με το τιμολόγιο της υπηρεσίας, στο οποίο όμως οι τιμές είναι ασυμπλήρωτες και

- προϋπολογισμός, όμοιος με τον προϋπολογισμό δημοπράτησης (εκτιμώμενη αξία σύμβασης) της αναθέτουσας αρχής, στον οποίο όμως οι τιμές μονάδας, τα γινόμενα και τα αθροίσματα είναι ασυμπλήρωτα.

Το κονδύλι για απρόβλεπτες δαπάνες συμπληρώνεται από την υπηρεσία. Οι οικονομικοί φορείς προσφέρουν τιμές, συμπληρώνοντας ηλεκτρονικά ή έντυπα το ασυμπλήρωτο τιμολόγιο και προϋπολογισμό με τις προσφερόμενες από αυτούς τιμές, χωρίς καμία δέσμευση ομαλότητας. Συμπληρώνουν, επίσης, τα γινόμενα των ποσοτήτων επί τις τιμές, τα επιμέρους και το γενικό άθροισμα, το ποσό για γενικά έξοδα και όφελος εργολάβου (Γ.Ε. και Ο.Ε.) βάσει του αναγραφόμενου ποσοστού, αν προβλέπεται χωριστά και το συνολικό άθροισμα του προϋπολογισμού προσφοράς. Όλες οι τιμές στο

τιμολόγιο συμπληρώνονται ολογράφως επί ποινή απαραδέκτου. Αριθμητική μόνο αναγραφή τιμής στο τιμολόγιο δεν λαμβάνεται υπόψη. Η έκπτωση αποτελεί το λόγο του προϋπολογισμού προσφοράς με τον προϋπολογισμό (εκτιμώμενη αξίας σύμβασης) της υπηρεσίας, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το κονδύλιο για απρόβλεπτα (τεκμαρτή έκπτωση) (Ν. 4412/2016).

Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελετών, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ορίσει στα έγγραφα της σύμβασης ότι οι συμμετέχοντες υποβάλουν έντυπο οικονομικής προσφοράς, στο οποίο αναγράφουν την προσφερόμενη τιμή ανά κατηγορία μελέτης και τη συνολική τιμή για την εκτέλεση της σύμβασης.

Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ορίσει στα έγγραφα της σύμβασης ότι οι συμμετέχοντες υποβάλλουν έντυπο οικονομικής προσφοράς, στο οποίο αναγράφουν την προσφερόμενη τιμή ανά κατηγορία υπηρεσιών και τη συνολική τιμή για την εκτέλεση της σύμβασης (Ν. 4412/2016).

Κεφάλαιο 5^ο Ανάλυση Κινδύνων

Οι πόροι σε ένα έργο είναι πάντα περιορισμένοι, οπότε η ανάλυση των κινδύνων είναι η βασικότερη και πιο σημαντική φάση της διαδικασίας διαχείρισης κινδύνων, καθώς θα πρέπει να αποφασιστεί ποιοι και πόσοι πολύτιμοι πόροι θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για την αντιμετώπιση του κάθε κινδύνου. Υπάρχουν δύο βασικά είδη ανάλυσης, η ποιοτική και η ποσοτική ανάλυση. Η ποσοτική ανάλυση είναι πιο λεπτομερής και ακριβής αλλά πολλές φορές είναι πολύ χρονοβόρο και δύσκολο να εφαρμοστεί σε σχέση με την ποιοτική. Τις περισσότερες φορές, όμως, ειδικά σε έργα που ο προϋπολογισμός είναι πολύ μεγάλος, είναι απαραίτητη η ποσοτική ανάλυση, καθώς η ποιοτική ανάλυση των κινδύνων μπορεί να οδηγήσει λάθη και παραλείψεις, επομένως σε μεγάλες απώλειες.

Παρακάτω ακολουθεί ένας πίνακας (Κηρυττόπουλος 2006) που περιγράφει τη διαφοροποίηση της ποσοτικής από τη ποιοτική ανάλυση.

Πίνακας 5.1: Διαφοροποίηση ποσοτικής από ποιοτική ανάλυση (Κηρυττόπουλος, 2006)

Ποιοτική ανάλυση	Ποσοτική ανάλυση
Τι είναι ο κίνδυνος;	Στοιχεία ποιοτικής ανάλυσης
Γιατί μπορεί να προκύψει;	Μοντελοποίηση της αβεβαιότητας
Πόσο πιθανό είναι να προκύψει;	Προσομοίωση των συνδυασμένων συνεπειών
Πόσο καλό ή κακό θα προκαλέσει;	Πρόβλεψη αποτελεσμάτων (από έως – αριθμητικά)
Έχει σημασία;	Έλεγχος σεναρίων
Τι μπορούμε να κάνουμε;	

Πότε να αντιδράσουμε;	
Ποιος είναι ο υπεύθυνος;	
Καταγραφή στο φύλλο κινδύνου	Μοντελοποίηση σε λογισμικό

5.1 Ποιοτική Ανάλυση Κινδύνων

Η ποιοτική ανάλυση κινδύνων χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο όταν δεν υπάρχει χρόνος για λεπτομερή ανάλυση, όταν τα αριθμητικά στοιχεία είναι ελάχιστα ή ανακριβή, ή όταν οι πόροι είναι περιορισμένοι. Για την ποιοτική ανάλυση χρησιμοποιούνται συνήθως δύο βασικές κλίμακες. Η μία κλίμακα περιγράφει την πιθανότητα εμφάνισης του κινδύνου, ενώ η άλλη περιγράφει τη συνέπεια που θα έχει ο κίνδυνος εφόσον συμβεί σε οποιαδήποτε δραστηριότητα του έργου. Η μια κλίμακα προκύπτει από συλλογή πληροφοριών σχετικά με τους παράγοντες του κινδύνου και περιέχει λεκτικούς ταξινομήσεις, όπως «χαμηλός κίνδυνος», «μεσαίος κίνδυνος», «υψηλός κίνδυνος». Η δεύτερη κλίμακα περιέχει κάποια αριθμητικά δεδομένα σε σχέση με τη συνέπεια που θα έχει ο κίνδυνος στο έργο σε περίπτωση που εμφανιστεί.

Η έκθεση των κινδύνων υπολογίζεται από το γινόμενο: Πιθανότητα εμφάνισης επί Συνέπεια σε περίπτωση εμφάνισης. Παρόλο που η συγκεκριμένη ανάλυση δεν προσφέρει τόσο ακριβή αποτελέσματα, είναι εκείνη που χρησιμοποιείται τις περισσότερες φορές από τους υπεύθυνους διαχείρισης κινδύνων έργου. Όταν κρίνεται ανεπαρκής και πρέπει να γίνει πιο συγκεκριμένη και ακριβής τότε χρησιμοποιείται η ποσοτική ανάλυση κινδύνων. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται ένα παράδειγμα έκθεσης κινδύνου κατά PMI και χρησιμοποιείται σε πολλούς κλάδους και ένας από αυτούς είναι ο κλάδος των αερομεταφορών.

Πίνακας 5.2: Έκθεση κινδύνων (America's Beer Distributors)

		Consequence					
		How severe could the outcomes be if the risk event occurred? →					
		1	2	3	4	5	
		Insignificant	Minor	Significant	Major	Severe	
Likelihood	↑ What's the chance the of the risk occurring?	5 Almost Certain	5 Medium	10 High	15 Very high	20 Extreme	25 Extreme
	4 Likely	4 Medium	8 Medium	12 High	16 Very high	20 Extreme	
	3 Moderate	3 Low	6 Medium	9 Medium	12 High	15 Very high	
	2 Unlikely	2 Very low	4 Low	6 Medium	8 Medium	10 High	
	1 Rare	1 Very low	2 Very low	3 Low	4 Medium	5 Medium	

5.2 Ποσοτική Ανάλυση Κινδύνων

Για την ποσοτική ανάλυση των κινδύνων ενός έργου χρησιμοποιούνται αριθμητικά δεδομένα για τον εντοπισμό των επιπτώσεων τους. Η μέθοδος αυτή θεωρείται περισσότερο λεπτομερής και ακριβής επειδή βασίζεται σε αριθμητικούς υπολογισμούς. Φυσικά, αυτό δεν είναι απόλυτα ακριβές καθώς η αξία της ποιοτικής ανάλυσης κινδύνων είναι εξίσου μεγάλη, ειδικά όταν οι πόροι είναι περιορισμένοι. Επομένως δεν είναι ανάγκη η ποσοτική ανάλυση κινδύνων να εφαρμόζεται σε κάθε έργο, καθώς είναι δύσκολη η εφαρμογή της. Κρίνεται όμως απαραίτητη σε μεγάλα έργα, καθώς αν δεν χρησιμοποιηθεί μπορεί να επέλθουν μεγάλες απώλειες για την επιχείρηση / οργανισμό. Σύμφωνα με το PMI, η ποσοτική ανάλυση σε συνδυασμό με την ποιοτική, μπορούν να επιφέρουν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα σχετικά με τους κινδύνους που πιθανόν να προκύψουν σε ένα έργο / δραστηριότητα. Υπάρχουν πολλές και διαφορετικές μέθοδοι ποσοτική ανάλυσης.

Οι σημαντικότερες και αυτές που χρησιμοποιούνται συχνότερα είναι οι παρακάτω:

Αναμενόμενη τιμή

Η πιο διαδεδομένη μέθοδος που χρησιμοποιείται κυρίως για πρόγνωση αποτελεσμάτων. Αυτό που δημιουργεί ανάγκη για πρόγνωση είναι ότι κάποιο γεγονός μπορεί να συμβεί μπορεί και όχι. Ιδιαίτερη σημασία έχει η εύρεση της συνολικής αναμενόμενης τιμής πολλών πιθανών γεγονότων. Η συνολική αναμενόμενη τιμή ορίζεται ως το άθροισμα των επιμέρους εκθέσεων των κινδύνων.

Δένδρα σφαλμάτων

Αυτή η μέθοδος χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά για την ανάλυση κινδύνων που μπορούν να προκαλέσουν αστοχία σε εκτοξεύσεις στρατιωτικών πυραύλων. Τα βήματα για την ανάπτυξη ενός δένδρου αποφάσεων είναι (α) ο καθορισμός του μη επιθυμητού γεγονότος, (β) η λεπτομερής ανάλυση των γεγονότων, (γ) η κατασκευή της δομής σε μορφή δένδρου, (δ) η ποσοτική ανάλυση με προσδιορισμό των επί μέρους πιθανοτήτων.

Δένδρα γεγονότων

Τα δένδρα γεγονότων χρησιμοποιούνται για να προσδιοριστούν τα πιθανά προβλήματα και οι επιπτώσεις που μπορεί να εμφανιστούν μετά από την εμφάνιση ενός προβλήματος. Τα συνηθισμένα βήματα για τη δημιουργία ενός τέτοιου δένδρου είναι: (α) ο καθορισμός της αρχικού γεγονότος, (β) η εύρεση διαδοχικών γεγονότων που μπορεί να προκύψουν ως αλυσιδωτές αντιδράσεις από την αρχική αιτία, (γ) η ανάπτυξη διακλαδώσεων σε δυαδική μορφή. Τα δένδρα αποφάσεων χρησιμοποιούνται περισσότερο για την αξιολόγηση εναλλακτικών σεναρίων.

Προσομοίωση Monte Carlo

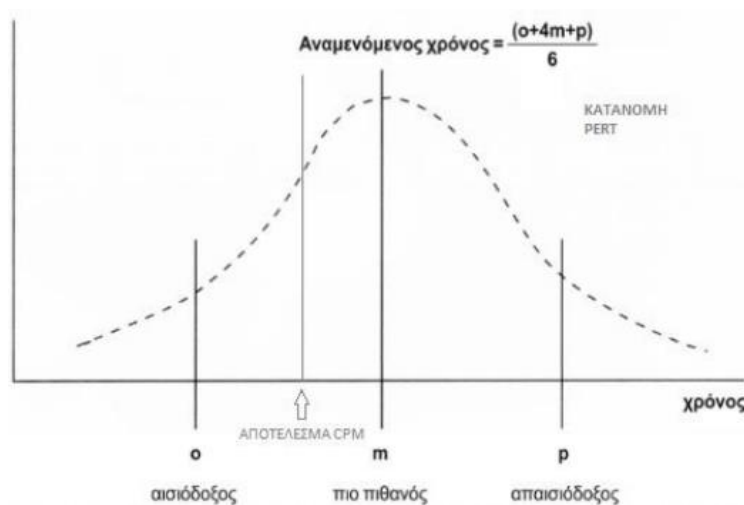
Η προσομοίωση Monte Carlo είναι η πιο γνωστή και πιο συχνά χρησιμοποιούμενη μέθοδος ποσοτικής ανάλυσης κινδύνων και βασίζεται στη θεωρία των τυχαίων αριθμών και το όνομα της προέρχεται από την ονομασία του γνωστού καζίνο. Η μέθοδος αυτή λύνει προβλήματα που για τις υπόλοιπες μεθόδους είναι ιδιαίτερα δύσκολο να συμβεί. Τα βήματα της εφαρμογής της μεθόδου αυτής είναι τα παρακάτω: (α) καθορισμός αντικειμενικής συνάρτησης, (β) καθορισμός επιτρεπτών τιμών/κατανομών, (γ) τυχαίος ορισμός τιμής σε κάθε μια από τις μεταβλητές, (δ) εκτέλεση πράξεων και εύρεση αποτελέσματος, (ε) επανάληψη των βημάτων (γ) και (δ) έως και 10.000 φορές, (στ) υπολογισμός πιθανότητας για καθένα από τα αποτελέσματα που προέκυψαν, (ζ) εύρεση της κατανομής που περιγράφει το πιθανό αποτέλεσμα της αντικειμενικής συνάρτησης και προσδιορισμός του σωρευτικού διαγράμματος.

Ανάλυση ευαισθησίας

Η ανάλυση ευαισθησίας είναι επίσης μια από τις πιο γνωστές μεθόδους και έχει στόχο την εύρεση των παραμέτρων του έργου που το επηρεάζουν περισσότερο. Προσδιορίζονται δηλαδή οι σημαντικές μεταβλητές ενός προβλήματος προκειμένου να γίνει εστίαση στη διαχείριση κινδύνων σε αυτές. Τα παρακάτω βήματα ακολουθούνται προκειμένου να εφαρμοστεί η συγκεκριμένη μέθοδος: (α) καθορίζονται οι αρχικές τιμές των παραμέτρων, (β) μεταβάλλονται μια-μια, διατηρώντας τις υπόλοιπες σταθερές, (γ) καταγράφεται το ποσοστό μεταβολής της αντικειμενικής συνάρτησης, (δ) επαναλαμβάνονται τα βήματα (β) και (γ) με διαφορετικά ποσοστά, (ε) επαναλαμβάνεται το (δ) βήμα, (ε) δημιουργείται το διάγραμμα ποσοστού μεταβολής της αντικειμενικής συνάρτησης

Τεχνική PERT

Είναι μια τεχνική που είναι δύσκολο να γίνει πλήρως αντιληπτή από αρκετά στελέχη, καθώς είναι αρκετά δύσκολο να παρακολουθήσουν και να κατανοήσουν τη στατιστική επεξεργασία. Η μέθοδος βασίζεται στα χαρακτηριστικά των κατανομών που περιγράφουν τη στοχαστική διάρκεια κάθε δραστηριότητας. Η τεχνική PERT στηρίζεται στο «κεντρικό οριακό θεώρημα» της θεωρίας των πιθανοτήτων και ουσιαστικά προσδιορίζει την κατανομή της συνολικής διάρκειας ενός έργου, βασιζόμενη στις κατανομές διάρκειας των δραστηριοτήτων της κρίσιμης διαδρομής (Maylor, 2005). Αν συγκρίνουμε τα αποτελέσματα που προκύπτουν για τη διάρκεια ενός έργου μέσω της μεθόδου της κρίσιμης διαδρομής (Critical Path Method) με αυτά που προκύπτουν από τη τεχνική PERT, αντιλαμβάνεται την αξία της δεύτερης

Σχήμα 5.1: Σύγκριση CPM- PERT (προσαρμοσμένο από Κηρυττόπουλο, 2006)

Αν προκληθεί κάποια από τις συνέπειες (αυξημένο κόστος, επιπλέον χρόνος, χαμηλή ποιότητα) από την εμφάνιση ενός ή περισσότερων κινδύνων, τότε συνήθως το έργο θεωρείται αποτυχημένο, γι' αυτό το λόγο θα πρέπει η ομάδα διαχείρισης κινδύνων να είναι ιδιαίτερα προσεκτική στις μεθόδους που θα επιλέξει και στις αποφάσεις που θα πάρει.

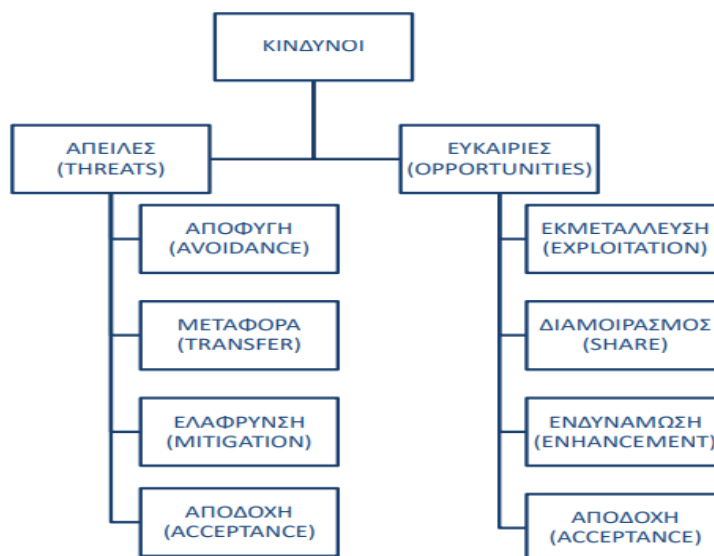
5.3 Αντιμετώπιση Κινδύνων

Σύμφωνα με το πρότυπο του PMI (2013), «αντιμετώπιση κινδύνων είναι η διαδικασία της διερεύνησης επιλογών και του καθορισμού ενεργειών, έτσι ώστε να ενισχυθούν οι ευκαιρίες και να μειωθούν οι απειλές στους στόχους του έργου. Αυτή περιλαμβάνει τον εντοπισμό ατόμων ή ομάδων και την ανάθεση σε αυτούς της ευθύνης για τη συμφωνημένη αντίδραση στους κινδύνους (υπεύθυνος κινδύνου)». Ο σκοπός της αντιμετώπισης είναι να μειωθούν οι κίνδυνοι που ενδεχομένως να δημιουργήσουν αρνητικές συνέπειες στους στόχους του έργου και να μεγιστοποιηθούν οι ευκαιρίες. Στην αρχή του σταδίου αυτού, η ομάδα διαχείρισης κινδύνων έχει έναν κατάλογο όλων των κινδύνων που εντοπίστηκαν αρχικά. Ανάλογα με το αν πρόκειται για ευκαιρίες ή για απειλές υπάρχει τελείως διαφορετική προσέγγιση και μέθοδοι αντιμετώπισης. Προσπαθώντας να αντιστοιχήσουμε τις στρατηγικές αντιμετώπισης των ευκαιριών και των απειλών, προκύπτει η παρακάτω παράλληλη σύγκριση των τεσσάρων στρατηγικών προσαρμοσμένες στη φύση του κινδύνου.

Μια από τις στρατηγικές αντιμετώπισης των κινδύνων είναι η αποφυγή του κινδύνου. Μια αλλαγή στο σχεδιασμό του έργου μπορεί να οδηγήσει χωρίς ιδιαίτερο κόστος ολοκληρωτικά στην αποφυγή του κινδύνου. Φυσικά αυτό δεν σημαίνει αναγκαστικά ότι ο κίνδυνος δεν επέρχεται, καθώς η αποφυγή του κινδύνου μπορεί να επέλθει και μέσω ασφαλιστικών σεναρίων (redundancy systems). Φυσικά, αν ο κίνδυνος δεν είναι απειλή αλλά ευκαιρία, η τεχνική που ακολουθείται είναι η εκμετάλλευση, δηλαδή η ανακάλυψη τρόπων για να εκμεταλλευτούν οι ευκαιρίες προς όφελος των στόχων του έργου. Η δεύτερη στρατηγική αντιμετώπισης των κινδύνων σε ένα έργο είναι η μεταφορά του κινδύνου. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν μέθοδοι όπως η ασφάλιση, ή οι ρήτρες. Αντίστοιχη στρατηγική που αφορά τις ευκαιρίες είναι ο διαμοιρασμός των ευκαιριών. Φυσικά, η αποφυγή των κινδύνων είναι μια στρατηγική που δεν μπορεί να συμβεί σε όλες τις περιπτώσεις, οπότε η πιο συχνή στρατηγική είναι η ελάφρυνση (mitigation) για τις απειλές και η ενδυνάμωση (enhancement) για τις

ευκαιρίες. Ο μετριασμός των κινδύνων στοχεύει στην μείωση της πιθανότητας εμφάνισης τους ή στη μείωση της συνέπειας που μπορεί να προκαλέσει στο έργο και κατ' επέκταση στον οργανισμό. Η τελευταία στρατηγική που πρακτικά δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ακριβώς σαν στρατηγική είναι η αποδοχή του κινδύνου. Αυτό σημαίνει πρακτικά ότι δεν μπορούμε να κάνουμε κάτι για να αποφύγουμε τον κίνδυνο οπότε προσπαθούμε ανά τακτά χρονικά διαστήματα να παρακολουθούμε την εξέλιξη του κινδύνου, γιατί μπορεί η έκθεση του να μεταβληθεί.

Παρακάτω ακολουθεί ένα διάγραμμα που δείχνει την κατηγοριοποίηση που περιγράφηκε παραπάνω.

Σχήμα 5.2: Μέθοδοι αντιμετώπισης κινδύνων (Λαβδιώτη 2012)

5.4 Παρακολούθηση Κινδύνων

Αυτό το στάδιο είναι και το τελευταίο στάδιο διαχείρισης των κινδύνων, αλλά είναι και η αρχή για την επανάληψη όλης της διαδικασίας από την αρχή. Εκτός από την παρακολούθηση των ήδη υπαρχόντων κινδύνων υπάρχει ενδεχόμενο να εμφανιστούν νέοι κίνδυνοι, να αλλάξει η έκθεση των παλιών

κινδύνων, να αναθεωρηθεί το σχέδιο αντιμετώπισης, να μην υπάρχουν πια κίνδυνοι που είχαν αρχικά προσδιοριστεί. Η διαδικασία του ελέγχου και της παρακολούθησης των κινδύνων είναι εξαιρετικά ωφέλιμο για την περάτωση συνολικά του έργου, καθώς προσφέρει σε πραγματικό χρόνο πληροφορίες για την εξέλιξη του έργου και τους κινδύνους που αντιμετωπίζει.

Οι βασικές λειτουργίες που περιλαμβάνονται στο στάδιο της παρακολούθησης των κινδύνων είναι:

- Παρακολούθηση της υλοποίησης των ενεργειών αντιμετώπισης των κινδύνων
- Παρακολούθηση για την εμφάνιση προπομπών των κινδύνων (risks triggers)
- Έλεγχος των σχεδίων αντιμετώπισης των κινδύνων
- Εντοπισμός νέων κινδύνων
- Διαχείριση νέων κινδύνων που εμφανίζονται
- Έλεγχος και παρακολούθηση των αποδεκτών κινδύνων («πράσινων»)
- Κοινοποίηση στοιχείων για τη διαχείριση των κινδύνων

Η αναφορά των κινδύνων πρέπει να γίνεται με επαγγελματισμό και η κοινοποίηση τους στους ενδιαφερόμενους είναι πολύ σημαντικό ζήτημα. Ο τρόπος αναφοράς των κινδύνων βασίζεται, ως επί το πλείστον, στα φύλλα κινδύνων. Τα φύλλα κινδύνου (risk sheets) δημιουργούνται κατά τη φάση του εντοπισμού των κινδύνων και περιλαμβάνουν γενικά στοιχεία του κινδύνου, στοιχεία από την ανάλυση του κινδύνου, στοιχεία για την αντιμετώπιση του κινδύνου και κάποιες παρατηρήσεις. Στον παρακάτω πίνακα δίνεται ένα παράδειγμα φύλλου κινδύνου.

Πίνακας 5.4: Παράδειγμα φύλλου κινδύνου (Κηρυττόπουλος 2006)

ΦΥΛΛΟ ΚΙΝΔΥΝΟΥ #1						
Προσδιορισμός κινδύνου						
Έργο						
Α/Α κινδύνου	Όνομα κινδύνου					
Υπεύθυνος κινδύνου:						
Περιγραφή κινδύνου:						
Αιτίες:						
Πιθανές συνέπειες:						
Πιθανότητα	ΔΙΑΚΙΝΔΥΝΕΥΣΗ					
Πολύ υψηλή (0,9)	0,05 (ΜΕΣΗ)	0,09 (ΜΕΣΗ)	0,18 (ΜΕΓΑΛΗ)	0,36 (ΜΕΓΑΛΗ)	0,72 (ΜΕΓΑΛΗ)	
Υψηλή (0,7)	0,04 (ΜΙΚΡΗ)	0,07 (ΜΕΣΗ)	0,14 (ΜΕΣΗ)	0,28 (ΜΕΓΑΛΗ)	0,56 (ΜΕΓΑΛΗ)	
Μέση (0,5)	0,03 (ΜΙΚΡΗ)	0,05 (ΜΕΣΗ)	0,10 (ΜΕΣΗ)	0,20 (ΜΕΓΑΛΗ)	0,40 (ΜΕΓΑΛΗ)	
Χαμηλή (0,3)	0,02 (ΜΙΚΡΗ)	0,03 (ΜΙΚΡΗ)	0,06 (ΜΕΣΗ)	0,12 (ΜΕΣΗ)	0,24 (ΜΕΓΑΛΗ)	
Πολύ χαμηλή (0,1)	0,01 (ΜΙΚΡΗ)	0,01 (ΜΙΚΡΗ)	0,02 (ΜΙΚΡΗ)	0,04 (ΜΙΚΡΗ)	0,08 (ΜΕΣΗ)	
	Πολύ Χαμηλή (0,05)	Χαμηλή (0,10)	Μέση (0,20)	Υψηλή (0,40)	Πολύ υψηλή (0,80)	Συνέπεια
	Ανεκτός κινδύνος (ΜΙΚΡΗ)		Μη επιθυμητός κίνδυνος (ΜΕΣΗ)	Μη ανεκτός κινδύνος (ΜΕΓΑΛΗ)		
Πιθανότητα εμφάνισης	Συνέπεια εμφάνισης		Διακινδύνευση		Ημερομηνία Διακινδύνευσης	
Ενέργεια αντιμετώπισης	Υπεύθυνος ενέργειας	Ημερομηνία έγκρισης Ενέργειας	Υπεύθυνος έγκρισης	Ημερομηνία ολοκλήρωσης ενέργειας		
Παρατηρήσεις:						

5.5 Διαχείριση Κινδύνων Στα Τεχνικά Έργα

Στην περίπτωση των τεχνικών έργων οι κίνδυνοι υπάρχει πιθανότητα να εμφανιστούν σε οποιαδήποτε φάση του κύκλου ζωής του τεχνικού έργου δηλαδή κατά την προμελέτη, μελέτη, επίβλεψη, κατασκευή, παραλαβή ή ακόμα και μετά την παράδοση του έργου.

Οι κίνδυνοι σε ένα τεχνικό έργο μπορεί να είναι:

- Φυσικά φαινόμενα (σεισμοί, κατολισθήσεις, μετεωρολογικά φαινόμενα)
- Τυχαία γεγονότα (βανδαλισμοί, πυρκαγιές, διαδηλώσεις- απεργίες)
- Ελλιπή κατασκευαστικά σχέδια για το έργο
- Ελλιπής τεχνογνωσίας και εμπειρία σε διαχείριση κινδύνων (άγνοια και αμέλεια)
- Λάθη και παραλείψεις των φορέων εκτέλεσης του συγκεκριμένου έργου όπως καθυστερήσεις εντολών πληρωμής, αποτυχία υλοποίησης έργου με βάση το χρονοδιάγραμμα αλλά και το προβλεπόμενο κόστος)

- Νομικοί Κίνδυνοι (Αλλαγή Νομοθετικού Πλαισίου, Προβλήματα στην ερμηνεία του Νομοθετικού Πλαισίου)
- Διαχειριστικές αστοχίες κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου (καθυστερήσεις από υπηρεσίες όπως η πολεοδομία ή γραφειοκρατικές καθυστερήσεις)
- Κατασκευαστικές αστοχίες (ελαττωματικά υλικά, βλάβες σε εξοπλισμούς, ακατάλληλα δομικά μηχανήματα)
- Ατυχήματα κατά την εργασία (εργατικό ατύχημα λόγω έλλειψης τεχνικών ασφαλείας αλλά και μέτρων ασφαλείας)
- Ασυνεννοησία της ομάδας έργου (διαφορετικοί άνθρωποι με διαφορετικά υπόβαθρο και νοοτροπία στην εκτέλεση ενός έργου που αδυνατούν να βρουν έναν κοινό ορίζοντα συνεργασίας, αλλοδαποί εργαζόμενοι που δεν μιλούν ην ίδια γλώσσα μεταξύ τους)
- Ελλιπής πληροφόρηση λόγω καθυστερήσεων, παρεξηγήσεων ή και άλλων προβλημάτων
- Σχέσεις αντιδικίας και ανταγωνισμού
- Ανύπαρκτη αξιολόγηση των προτάσεων- προσφορών από τον κύριο του έργου
- Αλλαγές σχεδίων σε ανύποπτο χρόνο

Τέλος, οι κίνδυνοι στα τεχνικά έργα μπορεί να προκύψουν από εσωτερικούς παράγοντες αλλά και εξωτερικούς. Στους εσωτερικούς ανήκουν καταστάσεις που έχουν να κάνουν με τις προμήθειες σε υλικά, καθυστερήσεις και αδυναμίες διοίκησης του έργου και στους εξωτερικούς ανήκουν γεγονότα που αφορούν φυσικές και τυχαίες καταστροφές αλλά και κωλυσιεργίες κρατικών ή χρηματοδοτικών φορέων, αλλαγές νομοθετικού πλαισίου κ.α.

Επίλογος

Η ανάλυση των αποφάσεων στην οικονομική θεωρία δείχνει ότι η διαδικασία λήψης αποφάσεων βασίζεται σε: (i) μια αντικειμενική, έγκαιρη ανάλυση της επένδυσης και τα πιθανά αποτελέσματά της και την υπολογιζόμενη απόδοσή της αλλά και (ii) την υποκειμενική προοπτική του επενδυτή. Οι επενδύσεις, στις περισσότερες περιπτώσεις, έχουν μικρότερους ή μεγαλύτερους κινδύνους. Ο κίνδυνος και η αβεβαιότητα αντιλαμβάνονται υποκειμενικά και περιλαμβάνουν ψυχολογικούς και συναισθηματικούς παράγοντες. Η ψυχολογική και συναισθηματική επίδραση στη λήψη αποφάσεων, που περιλαμβάνει κίνδυνο και αβεβαιότητα, μπορεί να έχει έναν και χρήσιμο ρόλο στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Είναι σημαντικό συνεπώς να αναλυθούν οι επενδυτικοί κίνδυνοι από την άποψη της οικονομίας συμπεριφοράς και όχι μόνο ως αντικειμενική συνιστώσα.

Η εκτίμηση της σκοπιμότητας και της αποδοτικότητας μεγάλων έργων ενένδυσης απαιτεί την εξέταση διαφόρων πτυχών και διαδικασιών. Τα προβλεπόμενα αποτελέσματα της δυνατότητας και της κερδοφορίας υπόκεινται συχνά σε μερικώς ή ακόμα και πλήρως απροσδιόριστο μέλλον, που περιλαμβάνει αβεβαιότητα και διάφορους τύπους κινδύνων. Με τις τρέχουσες αγορές να εξελίσσονται μέσα σε ένα ολοένα και περισσότερο διασυνδεδεμένο παγκόσμιο δίκτυο, τα επενδυτικά έργα εκτίθενται έντονα σε αβεβαιότητες σχετικά με το κόστος, τον χρόνο ολοκλήρωσης και το βαθμό στον οποίο μπορούν τελικά να επιτευχθούν οι αρχικοί στόχοι του έργου. Κατά την εκτέλεση διαδικασιών για την ανάλυση του κινδύνου και της αβεβαιότητας γύρω από ένα έργο, μπορεί να εκτιμηθεί το πιθανό αποτέλεσμα της σκοπιμότητας και της αποδοτικότητας του έργου. Επιπλέον, είναι συχνά δυνατό να εντοπιστούν τρόποι με τους οποίους το έργο μπορεί να γίνει πιο ανθεκτικό και να διασφαλιστεί ότι η διαχείριση των κινδύνων είναι καλή.

Βιβλιογραφία

- Ancarani, A., Guccio, C., & Rizzo, I. (2017). The role of firms' qualification in public contracts execution: An empirical assessment. *Journal of public procurement*.
- Andrecka, M. (2017). Dealing with legal loopholes and uncertainties within EU public procurement law regarding framework agreements. *Journal of Public Procurement*.
- Andrlová, B., & Korytárová, J. (2017). Protective Instruments for Public Works Contracts for the School Buildings. In *Organization, Technology & Management in Construction: Conference Proceedings*.
- Andrlova, B., & Korytarova, J. (2019). Effective Hedging Of Business Risks Via Protective Instruments In Public Works Contracts. *Economic and Social Development: Book of Proceedings*, 709-718.
- Baldi, S., Bottasso, A., Conti, M., & Piccardo, C. (2016). To bid or not to bid: That is the question: Public procurement, project complexity and corruption. *European Journal of Political Economy*, 43, 89-106.
- Cucu, D. (2018). Procedures for the procurement of public property rights. The legal nature of public works contracts. *Challenges of the Knowledge Society*, 501-506.
- Decarolis, F., Mattera, G., & Menon, C. (2020). Delays at the Border: Court Efficiency and Delays in Public Contracts.
- Kerzner, H. (2017). *Project management: a systems approach to planning, scheduling, and controlling*. John Wiley & Sons.
- Levin, P. (Ed.). (2016, October). Construction contract claims, changes, and dispute resolution. American Society of Civil Engineers.

- Meredith, J. R., Shafer, S. M., & Mantel Jr, S. J. (2017). *Project Management: A Strategic Managerial Approach*. John Wiley & Sons.
- Oladimeji, Y. L., & Olusegun, F. (2018). E-procurement: A Strategic Approach to Public Works Tendering. *Asian Journal of Research in Computer Science*, 1-12.
- Oyeyipo, O., Odeyinka, H., Owolabi, J., & Ojelabi, R. (2019). Factors Promoting Stakeholder Management of Building Projects. *International Journal of Mechanical Engineering and Technology*, 10(3).
- Petersen, C. F. (2018). *Award of Public Contracts as a Means to Conferring State Aid: A Legal Analysis of the Interface Between Public Procurement Law and State Aid Law*. Frederiksberg: Copenhagen Business School (CBS).
- Savelyev, A. (2017). Contract law 2.0: 'Smart' contracts as the beginning of the end of classic contract law. *Information & Communications Technology Law*, 26(2), 116-134.
- Stake, J. (2017). Evaluating quality or lowest price: consequences for small and medium-sized enterprises in public procurement. *The Journal of Technology Transfer*, 42(5), 1143-1169.
- Thai, K. V. (2017). International public procurement: Concepts and practices. In *International handbook of public procurement* (pp. 33-56). Routledge.
- Ulber, D. (2018, September). ILO Convention 94 Labour Clauses (Public Contracts) Convention, 1949 (No. 94). In *International and European Labour Law* (pp. 840-848). Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG.
- Wagner, T. P., & Morris, L. A. (2018). Improving comprehension of public policy design using social constructions of target populations theory. *Journal of Public Affairs Education*, 24(2), 195-215.

Αναγνωστόπουλος, Ε. (2016). *Νόμος 4412/2016. Πρακτικός οδηγός*. ΠΕΔΜΕΔΕ.

Ν.4412/2016 *Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ ΕΕ και 2014/25/ΕΕ), (ΦΕΚ Α 147/08.08.2016)*

Ν.4782/2021 *Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία, (ΦΕΚ Α 36/09-03-2021)*

Ν.3463/2006 *Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων*. ΦΕΚ Α 114/8.6.2006.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ REGIO, Stock-taking of administrative capacity, systems and practices across the EU to ensure the compliance and quality of public procurement involving European Structural and Investment (ESI) Funds, January 2016. Διατίθεται στον δικτυακό τόπο: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/public-procurement/study/)